

İÇİNDƏKİLƏR

✂ Universitet xəbərləri	3
✂ <i>Namiq Musalı</i> . "Səfəvilər dövrü Azərbaycan alimlərinin son tədqiqatlarında"	9
✂ Ölkə xəbərləri	17
✂ Təhsil	20
✂ <i>Vurğun Əyyub</i> . Od kimi, su kimi...	22
✂ NDU xəbərləri	25
✂ Ünlü tarixçiden erməni dersi	26
✂ Mədəniyyət	28
✂ Elm	30
✂ Türk dünyası	32
✂ <i>Jeremy Satl</i> . Gallipoli and Why Turks are Angry	34
✂ İKT	36
✂ Dünya	38
✂ Sosial	40
✂ Həmvətənlərimiz dünyada	42
✂ <i>Eldar Şahgəldiyev</i> . Socio-Philosophical Analysis of Innervations	44
✂ <i>Altıntac Məmmədova</i> . İngilis maarifçi realist ədəbiyyatında satira	48
✂ <i>Stefano Benni</i> . Bumeranq	52
✂ <i>Günay Ağayeva</i> . Uşaqların erkən inkişafı və təhsili	56
✂ Təbabət	62
✂ Mozaika	65
✂ İdman	68
✂ "Dünya" məktəbi	75

1995-ci ilin
yanvarından çıxır

Təsisçi:
XƏZƏR UNIVERSİTƏSİ

Baş redaktor:
Hamlet İSAXANLI

Baş redaktor müavini:
Əlirza BALAYEV

Redaksiya heyəti:
Camal MUSTAFAYEV
Camil HƏSƏNLİ
Nizami CƏFƏROV
Knyaz ASLAN
Əfqan ABDULLAYEV

Rəssam:
Mir Rafiq ƏBDÜLRƏHİMOV

Kompüter tərtibatçısı:
Nigar AYDƏMİROVA

Foto:
MEDIA MƏRKƏZİ
Ünvanımız:
Bakı, Məhsəti küçəsi 11,
("Neftçilər" metrosunun yanı)
Faks: 498-93-79
Telefon: 421-79-16
421-10-93
E-mail: xazarxabar@khazar.org
Şəhadətnamə: 376
İndeks: 67178
Sifariş: 190
Tiraj: 3000

UNİVERSİTET XƏBƏRLƏRİ

XƏZƏRƏ TƏŞƏKKÜR MƏKTUBU

Sayın Prof. Dr. Hamlet İSAHANLI,

02 Aralık 2013 tarihinde, Üniversitenizi ziyaretimiz esnasında göstermiş olduğunuz ilgi, alaka ve misafirperverliğinizden dolayı teşekkür ederiz.

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü üst yönetimi olarak Hazar Üniversitesi ile her zaman işbirliği yapmaya açık olduğumuzu tekrar bilgilerinize arz ederiz.

*Sevgi ve saygılarımla,
Prof. Dr. Mustafa GÜDEN
Rektör*

ƏMƏKDAŞIMIZ BEYNƏLXALQ SİMPOZİUMDA

Noyabrın 13-15-də Ankarada (Türkiyə) Atatürk Araşdırma Mərkəzi və Hacettepe Universitetinin birgə təşkil etdiyi “Türkiyə Cümhuriyyəti və Lozanna Konfransı – 90” adlı beynəlxalq simpozium keçirilmişdir. Xəzər Universitetinin Tarix və arxeologiya departamentinin müəllimi dosent Yeganə Gözəlova simpoziumda “Lozanna konfransında Lord Kerzonun ultimatumunun verilməsi təsadüf idimi?” mövzusunda məruzə ilə çıxış etmişdir.

“CÜMHURİYYƏT DÖNƏMİNDƏ MARAŞ” MÖVZUSUNDA KONFRANS

Noyabrın 15-16-da Türkiyənin Kahramanmaraş şəhərində Uluslararası “Cümhuriyyət dönəmində Maraş” mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilmişdir. Konfransda Xəzər Universitetini Tarix və arxeologiya departamentinin müəllimi, tarix üzrə fəlsəfə dok-

toru, dosent Namiq Musalı, Şərq dilləri departamentinin müəllimi, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Zivər Hüseynli təmsil etmişlər. Konfrans Kahramanmaraş bələdiyyəsi tərəfindən təşkil edilmişdi.

“HƏMRƏY” İCTİMAİ BİRLİYİ İLƏ MÜQAVİLƏ

Noyabrın 18-də Xəzər Universitetinin Karyera inkişaf mərkəzinin koordinatoru Ülviyyə Hüseynova ilə “Həmrəy” Gənclərin Maarifləndirilməsinə Dəstək İctimai Birliyinin sədri Yəhya Babanlı arasında Təhsil fakültəsi dekanlığının razılığı əsasında universitetin həmin fakültəsinin tələbələrinin “Həmrəy:

şagirdlərin təhsilinə dəstək” proqramı çərçivəsində praktika keçməsi barədə müqavilə bağlandı.

Müqaviləyə əsasən fakültənin 4 cü kurs tələbələrinin praktikasının 2 ci hissəsi “Hədəf” kurslarında keçiriləcək. 3 ay müddətində davam edəcək praktika ödənişsizdir.

It has been publishing since January, 1995

Khazar
review

Design by:
Mir Rafiq ABDULRAHIMOV

Computer graphics:
Nigar AYDEMİROVA

Photo:
MEDIA CENTRE

Address:
11 Mahsati str., Baku,
(near the “Nəfçilər” metro)
Fax: 498-93-79
Phone: 421-79-16
421-10-93
E-mail: redaksiya@khazar-viciv.org

Certificate: 376
Index: 67178
Order: 190
Copies: 3000

Founder:
KHAZAR UNIVERSITY

Editor-in-chief:
Hamlet ISAXANLI

Associate editor:
Alirza BALAYEV

Editorial member:
Jamal MUSTAFAYEV
Jamil HASANLI
Nizami JAFAROV
Knyaz ASLAN
Afgan ABDULLAYEV

ƏMƏKDAŞIMIZ TƏLİMDƏ İŞTİRAK ETMİŞDİR

Hüquq Tədris Mərkəzinin koordinatoru Leyla Niyazova noyabrın 18-22-də ABŞ Beynəlxalq İnkişaf Agentliyinin (USAID) maliyyə dəstəyi ilə fəaliyyət göstərən İnkişaf Naminə Yerli Bacarıqların Artırılması (İYBA) Layihəsi çərçivəsində təlimdə iştirak etmişdir. Təlimin məqsədi proqram qiymətləndirilməsi, administrasiya və maliyyə idarəetməsi üzrə nəzəri və praktiki biliklərin artırılması işini təkmilləşdirmək idi. Təlim ABŞ Kemoniks (Chemonics International) təşkilatının Bakı ofisində ekspert Rebekka Şervud

(Rebecca Sherwood) tərəfindən keçirilmişdir. Təlimdə bir sıra Vətəndaş Cəmiyyəti Təşkilatlarının (VCT) nümayəndələri iştirak etmişlər.

4 illik İYBA layihəsinin məqsədi VCT Resurs Mərkəzlərinin təşkilatı potensialını gücləndirmək və Azərbaycan Respublikasında yerli VCT-lərə göstərdikləri xidmətlərin miqyasını və keyfiyyətini yaxşılaşdırmaqdır.

XƏZƏR UNİVERSİTETİNİN HÜQUQ TƏDRİS MƏRKƏZİNDƏ İNSAN HÜQUQLARI ÜZRƏ TƏLİMLƏR BAŞLANDI

23 noyabr tarixində ABŞ Beynəlxalq İnkişaf Agentliyinin (USAID) maliyyə dəstəyi, Xəzər Universiteti və Azərbaycan Hüquqşünaslar Konfederasiyasının birgə layihəsi olan və Humanitar və sosial elmlər fakültəsində yaradılmış Hüquq Tədris Mərkəzində (HTM) insan hüquqları üzrə 4 aylıq kursların keçirilməsinə başlanmışdır. Tədris mərkəzinin fəaliyyəti, əsasən, cari dərslərdə hüquqşünas tələbələr üçün insan hüquqları üzrə təlim kurslarının keçirilməsi və vəkil olmaq istəyən gənc hüquqşünasları Vəkillər Kollegiyasına üzv olmaq üçün imtahanlara hazırlamaqdan ibarətdir.

Təlimdə Xəzər Universiteti, Bakı Dövlət Universiteti, Milli Aviasiya Akademiyası və Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının tələbələri iştirak etmişlər. Açılış nitqi ilə çıxış edən HTM-in rəhbəri Cabir Xəlilov layihə və mərkəzin fəaliyyəti haqqında məlumat verdi. Mərkəzin koordinatoru Leyla Niyazova tələbələrlə təlimlərin faydası haqqında müzakirə apardı. İlk təlimi Avropa Şurası Bakı ofisinin proqram koordinatoru və Xəzər Universitetinin müəllimi Aynur Cəfərova "Əsas insan hüquqları və azadlıqları" mövzusunda apardı.

DOKTORANTURA TƏLƏBƏMİZ ELMİ SEMİNARDA

Noyabrın 21-24-də Runosong Akademiyasının, Tampere Universitetinin, Sibelius Akademiyasının və Helsinki Universitetinin birgə təşkilatçılığı ilə Finlandiyanın Kuhmo şəhərində "Mahnı və poeziya: ifa olunan şifahi ənənələr" adlı beynəlxalq elmi seminar

keçirilmişdir. Xəzər Universitetinin doktorantura tələbəsi Marta Lauri seminarda "Azərbaycan toy mərasimlərində xalq mahnıları" mövzusunda çıxış etmişdir.

AVRASIYA HASILAT SƏNAYESİ BİLİK MƏRKƏZİNİN QIRĞIZISTANDA TƏLİMİ

Avrasiya Hasilat Sənayesi Bilik Mərkəzi noyabrın 21-23-də Qırğızıstanda İssık Kul şəhərində "MHŞT-nin yeni standartları" mövzusunda təlim keçirmişdir. Təlimçilər İncilab Əhmədov və Fariz Əhmədov "Dəyər zəncirində MHŞT-nin yeri", "Yeni standartların təyin olunması və onun tətbiqi praktikasını", "Yeni standartlara uyğun hesabat", "Hesabat formalarının tamamlanmasında tipik səhvlər" və "Qırğızıstanda Suveren Fondun yaradılması imkanları" mövzularında məruzə etmişlər.

Qırğızıstan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi, Maliyyə Nazirliyi, Enerji Nazirliyi və Geologiya üzrə Dövlət Agentliyinin orta və yüksək vəzifəli şəxslərinin, Parlament üzvlərinin, yerli hakimiyyət or-

ganları və MHŞT Katibliyi nümayəndələrinin, məsləhətçi və ekspertlərin iştirak etdikləri təlimin təcrübə məşğələlərində müxtəlif orqanlarda qərarların qəbul edilməsində mövcud olan problemlər araşdırılmışdır.

Bu təlimdə Avrasiya mərkəzi "Təlimçilərin təlimi" metodunu tətbiq etmiş və Qırğızıstanın Hasilat Mərkəzinin məşqçi və ekspert potensialından da istifadə olunmuşdur. İştirakçılar təlimi çox yüksək qiymətləndirmiş və gələcəkdə oxşar seminarların keçirilməsində maraqlı olduqlarını bildirmişlər.

Təlim Qırğızıstan Soros Fondu tərəfindən maliyyələşdirilmişdir.

UNİVERSİTET XƏBƏRLƏRİ

“SƏFƏVİLƏR DÖVRÜ AZƏRBAYCAN ALİMLƏRİNİN SON TƏDQİQATLARINDA”

(Əvvəli səh. 9-da)

Seminarı giriş sözü ilə AMEA-nın A.A.Bakıxanov adına Tarix İnstitutunun Qafqaz tarixi şöbəsinin Dərbənd elmi qrupunun rəhbəri, tarix elmləri doktoru, professor **Şahin Fazil** açaraq, Səfəvi dövrünün Azərbaycan tarixindəki roluna toxundu: “Səfəvi dövrü Azərbaycan tarixində dərin iz qoymuşdur. Səfəvi dövlətinin ilkin mərhələdə Azərbaycan dövləti olması haqqında ilk fikir İ.P.Petruşevski tərəfindən səsləndirilmiş, daha sonra isə Oqtay Əfəndiyev bu fikri inkişaf etdirərək və elmi faktlarla qüvvətləndirərək konsepsiya halına salmışdır.

Oqtay Əfəndiyev bu mövzuda iki monoqrafiya nəşr etdirmiş və haqlı olaraq, XVI əsr Azərbaycan Səfəvilər dövləti konsepsiyasını ortaya qoymuşdur. Bu, o zaman üçün çox böyük bir cürət və lazımlı bir addım idi. Bu konsepsiya o demək idi ki, orta əsrlərdə, ermənilərin ciddi bir dövlətçilik ənənəsi olmadığı dövrlərdə biz qüdrətli imperiyaları idarə edirdik. Doğrudur, əcnəbi tarixçilərin bir çoxu, xüsusilə də Qərb ölkələrinin və İranın alimləri Səfəvilər dövlətinin XVI əsrdə Azərbaycan dövləti olması fikrini qəbul etmirlər, lakin eyni zamanda, biz onların bu konsepsiyaya qarşı tənqidi fikirlərinin də şahidi olmamışıq. O.Əfəndiyev XVI əsrdə Səfəvilər dövlətinin Azərbaycan dövləti olduğunu əsaslandırdı, digər bir tarixçimiz Əbülhəsən Rəhmani isə I Şah Abbasdan etibarən Səfəvilər dövlətinin İran dövlətinə çevrildiyini irəli sürdü. Biz hamımız O.Əfəndiyevin tələbəliyik. Mənim də fikrim belədir ki, I Şah Abbasa qədər bu dövlət tamamilə Azərbaycan Səfəvilər dövlətidir və belə də adlandırılmalıdır. Əgər XVI əsrdə İran Azərbaycana tabe idisə, sonradan Azərbaycan İrana tabe oldu”.

Tarix üzrə fəlsəfə doktoru **Dilavər Əzimli** (BDU Tarix fakültəsi) “Azərbaycan Türk dövlətçilik sistemində qızılbaşlıq” mövzusunda məruzəsində qeyd etdi ki, “Orta əsr sufi təriqətləri içərisində Səfəviyyə Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatında və fəlsəfi-ədəbi fikr tarixində mühüm rol oynamışdır. Şeyx Səfiəddindən başlayıb I Şah İsmayıl qədər davam edən bu hərəkatın nəticəsi olaraq 1501-ci ildə Azərbaycan Səfəvilər dövləti qurulmuşdur. Səfəvilərin iqtidara gəlməsinə qədər keçən iki əsr ərzində təriqət köklü dəyişikliklərə məruz qalmışdır. Ümumilikdə isə, Azərbaycan nəinki sufi cərəyanlarının toplaşdığı ərazi olmuş, eyni zamanda bəşəriyyətə sufi sistemində özünəməxsusluğu ilə seçilən Xürrəmilik, Hürufilik, Səfəviyyə kimi təriqətləri bəxş etmişdir. Həm xürrəmilər, həm hürufilər, həm də qızılbaşlar qarşılıqlı olaraq dövlət qurmağı məqsəd qoymuş hərbi-siyasi doktrinalara malik idilər. Səfəvilər təsirli ideoloji təbliğat əsasında türk tayfalarını təşkilatlandıraraq, mərkəzi Azərbaycanda yerləşən güclü bir dövlət aparatı yaratmışdılar”.

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru **Zivər Hüseynova** (Xəzər Universiteti, Şərq dilləri və din araşdırmaları departamenti) Səfəvi dövrünə aid türkca məktublar barədə məlumat verdi: “Türk dili Səfəvilər dövləti daxilində hələ əvvəlki əsrlərdən bəri dövlət dili olan fars dili ilə yanaşı rəsmi dil səviyyəsinə çatmışdır. Bu dövlətin baniləri türk əsilli tayfalardan ibarət olduqları üçün türk dili sarayda, dövlət rəsmiləri və ordu mənsubları arasında geniş şəkildə istifadə olunurdu. Sözügedən dövrdə türk dilində fərmanlar verilir və başqa dövlətlərlə rəsmi yazışmalar aparılırdı. Belə ki, Səfəvi sarayından

digər dövlətlərin ünvanına və digər saraylardan Səfəvilərin ünvanına ana dilimizdə məktublar göndərilirdi. Belə məktublar müxtəlif məcmuələrdə və tarixi mətnlər daxilində əksini tapmışdır. İran tarixçisi Əbdülhüseyn Nəvai tərəfindən dərc olunmuş sənədlər toplusunda I Şah Abbasın qələmindən çıxmış türkcə məktub bu baxımdan diqqəti cəlb edir”.

Tarix üzrə fəlsəfə doktoru **Tahir Cəfiyev** (AMEA Tarix İnstitutu) “Çaldıran döyüşünə dair yeni faktlar” adlı məruzəsini iştirakçıların nəzərinə çatdırdı: “Biz bu məruzəni hazırlayarkən XVI əsr Osmanlı tarixşünaslığının ən görkəmli nümayəndələrindən olan Xoca Sədəddin Əfəndinin “Tacüt-təvarix” əsərinin zəngin materiallarına əsaslanmışıq. Bu mənbənin təhlili I Şah İsmayılın hərbi sənəti tarixini dərinlən bildiyini və döyüşdən əvvəl dəqiq hərbi plana malik olduğunu göstərir. Döyüşün təsviri əsasında bu qənaətə gələ bilərik ki, I Şah İsmayılın öncədən vuruşu necə aparacağı barədə aydın təsəvvürü olmuşdur. Belə ki, o, ordusunun əsas qüvvəsini iki qola bölmüş və Osmanlı qoşunlarına cənablardan zərbə vurub, onların arxasına keçməyi planlaşdırmışdır. Lakin Osmanlının uğurlu müdafiə taktikası onun bu planına mane oldu. Çaldıran məğlubiyyəti Osmanlı – Səfəvi ixtilafının qısa həlli olmayıb, bu iki dövlət arasında meydana çıxmış müharibənin yalnız başlanğıc mərhələsi idi”.

Tarix üzrə fəlsəfə doktoru **Fərəh Hüseyin** (AMEA Tarix İnstitutu) son bir il ərzində İstanbulda elmi tədqiqatlar aparmışdır. Xanım məruzəçi Türkiyənin ən mühüm dövlət arxivlərindən birində mühafizə edilən 1728-ci il tarixli “İrəvan əyalətinin müfəssəl dəftəri” haqqında məlumat verdi: “Başbakanlıq Osmanlı Arxivində Şimali və Cənubi Azərbaycanın müxtəlif əyalətləri ilə bağlı mühafizə olunan təhrir dəftərləri həmin vilayətlərin Osmanlı hakimiyyəti altına keçdiyi iki dövrə – XVI əsrin sonu və XVIII əsrin əvvəllərinə aiddir. Həmin dövrlərdə İrəvan əyalətinə aid ikisi müfəssəl, dördü

icmal, birisi də sicil olmaqla yeddi dəftər tərtib olunmuşdur. Bunlardan biri – 1728-ci ilə aid “İrəvan əyalətinin icmal dəftəri” 1996-cı ildə Ziya Bünyadov və Hüsəməddin Məmmədov (Qaramanlı) tərəfindən nəşrə hazırlanmışdır. Hal-hazırda üzərində çalışdığımız “İrəvan əyalətinin müfəssəl dəftəri” İrəvan bəylərbəyliyiyyətinin sosial, iqtisadi, demokratik durumunu daha təfərrüatlı şəkildə əks etdirməkdədir”.

Tarix elmləri doktoru **Xeyirbəy Qasimov** (AMEA Tarix İnstitutu) Azərbaycan səfəvişünaslığının banisi olan Oqtay Əfəndiyevin həyat və fəaliyyətindən söz açdı: “Sabitlik, ardıcılıq və məqsədyönlülük O.Əfəndiyevin elmi fəaliyyətinin başlıca xüsusiyyətlərindən idi. O.Əfəndiyev hələ gənc çağlarından Azərbaycan tarixi problemlərinin qoyuluşu tərzində və həlli təcrübəsində özünə qədərki mövcud fikir və mövqelərə köklü dəyişikliklər etmiş, yeni metodoloji prinsiplər hazırlamışdır. O, XX yüzilliyin ortalarında Azərbaycan tarix elminin müasir, yeni təkamül mərhələsinə yüksəldilməsində böyük rolu olmuş alimlərimizdəndir”.

Tarix üzrə fəlsəfə doktoru **Zülfüyyə Vəliyeva** (AMEA Şərqsünaslıq İnstitutu) “Şah-Allah mifinin dağılması və ya Qızılbaş ideologiyasının sonu: modern Azərbaycan cəmiyyətinin yaranmasına təsiri” mövzusunda məruzə etdi: “Çaldıran məğlubiyyəti Şah İsmayılın mistik şəxsiyyətinə böyük zərbə vurmuşdur. Bu tarixdən etibarən Səfəvi dövlətinin idarəsində qızılbaş əmirlərlə bürokrat əyanlar arasında ciddi mövqe mübarizəsi başlamışdır. Şah – Allah mifinin Çaldıranla ortadan qalxması ənənəvi tanrı – krallığın sonunu başlatmış və zamanla Səfəvi dövləti modern Azərbaycan tarixçiləri tərəfindən “farslaşma” adlandırılan proses içərisinə girmişdir. Səfəvi dövlətinin yaşadığı bu proses əslində utopik hökmdar mifinin dağılması və onun yerinə

real bir monarx hakimiyyətinin təsis olunması idi. Bu prosesin türklük və ya farslıqla əlaqələndirilməyə çalışılması modern Azərbaycan və İran cəmiyyətləri üzərində neqativ təsirə səbəb olmuşdur. Bir-birinə zidd kimi göstərilən bu cəmiyyətlər tarixi ortaqlıqlarını tarixi düşmənlik kontekstinə çəkmişdir. Bu durum XX əsrin əvvəllərində tarixi zərurət kimi yaranan modern milli dövlətlərin gərəyi idi. Bu baxımdan Səfəvi dövlətində ortaya çıxan hadisələrin doğru izahı Azərbaycan cəmiyyətinin gələcək tarixi perspektivi üçün əhəmiyyət daşıyır”. Daha sonra natiq Azərbaycan alimlərinin Səfəvi dövrü ilə bağlı tədqiqatlarının toplanacağı internet saytının yaradılması istiqamətində çalışmağa başladıklarını və iştirakçıların hər birindən bu prosesə dəstək gözlədiklərini bildirdi.

Tarix üzrə fəlsəfə doktoru **Mübariz Ağalarov** (AMEA Tarix İnstitutu) “XVI-XVII yüzilliklərdə Azərbaycan Səfəvi dövlətindən Osmanlı sarayına gedən elçilər” mövzusunda çıxış etdi: “XVI-XVII yüzilliklərdə Səfəvilər dövləti ilə Osmanlı imperiyası arasında mütəmadi olaraq hərbi-siyasi və diplomatik münasibətlər mövcud olmuşdur. Təəssüflər olsun ki, Səfəvi - Osmanlı münasibətləri araşdırılarkən, bu münasibətlərin hərbi-siyasi tərəfləri qabarıq şəkildə tədqiq olunsa da, bu dövlətlər arasında mövcud olan diplomatik əlaqələr diqqətdən kənar qalmışdır. XVI-XVII yüzilliklərdə Azərbaycan Səfəvilər dövlətindən İstanbula onlarla elçi heyəti göndərilmişdir. Müxtəlif vaxtlarda Səfəvi sarayından İstanbula gedən elçilər – Tacəddin Həsən xəlifə, Şahqulu Qacar ağa, Fərruxzad bəy, Kəmaləddin Təbət ağa, Məhəmməd sultan Toxmaq, Mehdiqulu xan Ustaclu və digərləri Səfəvi - Osmanlı münasibətlərinin normallaşmasında və möhkəmlənməsində mühüm rol oynamışlar”.

Bu sətirlərin müəllifi **Namiq Musalı** “Səfəvi kabusu: Osmanlının qorxulu rəyası” mövzusunda məruzə etdi: “I Şah İsmayıldan öncə Osmanlını təhdid edən heç bir qüvvə onu daxildən parçalaya biləcək gücə malik olmamışdır. Anadolu qızılbaşları Şah İsmayıl Xətaiyə xilaskar kimi baxır, onun şəxsiyyətini müqəddəsləşdirir və onu mürşidi-kamil hesab edirdilər. Səfəvi - Osmanlı müharibələri iki tərəfin sadəcə hərbi qüvvələrinin qarşıdurmasından ibarət deyildi. Bu müharibələr, iki ordunun savaşından daha çox, Osmanlıların maddi qüvvəsinə qarşı Səfəvilərin mənəvi gücünün savaşı idi. Osmanlıların əsas etibarilə top-tüfənglə aparmağa

çalışdıqları bu müharibələri Səfəvilər tək-cə silahla deyil, həm də qızılbaş ozanlarının sazı ilə, sözü ilə, Xətai şeirləri, Şeyx Səfi buyuruqları ilə yürüdürlər. Osmanlılar Səfəvilərə qarşı xalq kütlələrinin geniş çıxışlarını təşkil edə bilmir və Səfəvilərə daxildən zərbə vurmağı bacarmırdılar. Halbuki, Səfəvilər istədikləri zaman Anadoluda Osmanlı səltənəti əleyhinə yönəlmiş gerçək xalq üsyanlarını alovlandırmağa bilirdilər. Bu, ilk növbədə Səfəvi şahlarının mürşidi-kamil obrazında özünü büruzə verən mənəvi iqtidarı ilə əlaqədar olmuşdur. Səfəvi - Osmanlı qarşıdurması hərbi müstəvidə başlıca olaraq Səfəvi torpaqlarında getdiyi halda, ideoloji savaş əsas etibarilə Osmanlı ərazisində gedirdi. Qarşıdurmanın hərbi müstəvisində hücum edən tərəf Osmanlılar idisə, ideoloji savaş meydanında hücum edən tərəf Səfəvilər idilər”.

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru **Vurğun Əyyub** (Xəzər Universiteti Azərbaycan dili və ədəbiyyat departamenti) çıxışlara münasibətini bildirdi və tarixi araşdırmalar zamanı terminologiyaya xüsusi diqqət yetirilməsinin vacibliyindən danışdı: “Mən Türkiyənin Qars şəhərində universitetdə dərslər deyərəkən və beynəlxalq konfranslarda iştirak edərkən, Səfəvi mövzusu ilə bağlı bir çox polemikaların şahidi olmuşam. Bu polemikalar zamanı, adətən, bizim tarixçilər Səfəvilərin, Türkiyə tarixçiləri isə əsas etibarilə Osmanlıların mövqeyini müdafiə edirlər. Bu məsələdə ortaq məxrəcə gəlməyin vacibliyi hamımıza aydındır. Şah İsmayıl Xətai Azərbaycanda sevildiyi kimi, Türkiyədə də müəyyən dairələrdə sevilən bir şairdir. “Söz” şeirini bəzən Yunus Əmrəyə, bəzən də Xətaiyə aid edirlər. Anadoludakı bəzi türk şairləri öz şeirlərini Xətaiyə imzası ilə yazmışlar. Bütün bunlar bizim ortaq tariximiz və mədəni irsimizdir”.

Sonda iclasa yekun vuran R.Arazova seminarın faydalı olduğunu, bu tədbirlərin davamlı xarakter alacağına inamını qeyd etdi və bütün iştirakçılara təşəkkürünü çatdırdı.

*Namiq Musalı,
tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
Xəzər Universiteti Tarix və arxeologiya
departamenti*

AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMLƏRİNİN XIV QURULTAYI KEÇİRİLMİŞDİR

Dekabrın 14-də Heydər Əliyev Mərkəzində Azərbaycan müəllimlərinin XIV qurultayı keçirilmişdir.

Ölkənin bütün bölgələrindən nümayəndələrin seçildiyi qurultayda Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının rəhbəri, akademik Ramiz Mehdiyev, Baş nazirin müavini Elçin Əfəndiyev, dövlət və hökumət nümayəndələri, Milli Məclisin deputatları, elm xadimləri və təhsil ictimaiyyətinin nümayəndələri iştirak etmişlər.

Qurultay açıq elan edildikdən sonra Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının humanitar siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Fatma Abdullazadə Prezident İlham Əliyevin qurultaya təbrik məktubunu oxumuşdur. Sonra təhsil naziri Mikayıl Cəbbarov hesabat məruzəsi ilə çıxış etmişdir. Müxtəlif mövzularda çıxış və müzakirələrdən sonra qurultayın qətnaməsi qəbul olunmuşdur.

Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsxanlı, Xəzər Universitetinin Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədrinin Humanitar və təşkilati işlər üzrə müşaviri Nailəxanım İsayeva qurultayda iştirak etmişlər.

AVROPANIN GƏNCLƏR PAYTAXTI – GƏNCƏ

Böyükliyinə görə Azərbaycanın ikinci şəhəri olan Gəncə 2016-cı il üçün Avropanın gənclər paytaxtı seçilmişdir

Avropa Gənclər Forumu Gəncəyə bu adı şəhərdən daxil olan müraciət əsasında vermişdir. Müraciətdə əsas diqqət müxtəlif sahələrdə, o cümlədən insan hüquqları sahəsində yerli və Avropa gəncləri ilə ciddi iş planları üzərində cəmləşdirilmişdir.

Avropa Gənclər Forumunun prezidenti Piter Matyaşiç həmin qərarı şərh edərək demişdir: “Biz ciddi və ətraflı təklifə, habelə gənclərin maraq dairəsi, təhsil, sosial inteqrasiya, məşğulluq və könüllülərlə iş kimi məsələlərə sadıqlığına görə Gəncəyə minnətdarlığımızı bildiririk”.

Şəhər Gənclər və İdman Baş İdarəsinin rəisi Müşfiq Cəfərov sevincini AzərTAC-ın müxbiri ilə bölüşərək demişdir:

- Gəncə artıq neçə illərdir ki, yerli və beynəlxalq səviyyəli tədbirlərə ev sahibliyi edir və bu sahədə böyük təcrübə toplamışdır. Şəhərimizin Avropa Gənclər Forumunun təşkil etdiyi müsabiqədə qalib gələrək “Avropa Gənclər Paytaxtı” seçilməsi isə nəinki respublikamız, eləcə də Qafqaz regionu üçün əlamətdar hadisədir.

DÖVLƏT BAYRAĞI HAQQINDAKI QAYDALARA ƏLAVƏ

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 29 oktyabr 2013-cü il tarixli 317 sayılı qərarı ilə “Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının qaldırılması (asılması), endirilməsi, saxlanması və istehsalı qaydaları”na aşağıdakı məzmununda 12-1-ci hissə əlavə edilmişdir:

“Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı binanın divarına dirəksiz şaquli çəkildə və ya şaquli vəziyyətdə xüsusi tutqaqlara bərkidildikdə, Dövlət bayrağının mavi zolağı qarşından baxılarkən sol tərəfə yerləşməlidir”.

NÜMAYƏNDƏLƏRİMİZ TÜRKİYƏDƏ AKARE SƏRGİSİNDƏ

Xəzər Universitetinin İnsan resursları departamentinin direktor köməkçisi Arzu Muxtarova və Peşə inkişaf mərkəzinin koordinatoru Ülviyyə Hüseynova Türkiyənin İzmir, İstanbul və Ankara şəhərlərində noyabrın 6-13-də Akarenin keçirdiyi “Xaricdə təhsil” sərgisində Xəzər Universitetini təmsil etmişlər. Sərgi çox uğurlu keçmişdir. Nümayəndələrimiz, həmçinin, İzmir şəhərində Yaşar və Ekonomi Universitetlərində də görüşdə olmuşlar.

ERASMUS MUNDUSLA BAĞLI MƏLUMATLANDIRICI İCLAS

Noyabrın 25-də Xəzər Universitetinin İnkişaf Mərkəzi və Beynəlxalq Ofisinin təşkilatçılığı ilə Təhsil və Mühəndislik və tətbiqi elmlər fakültələrinin tələbələri üçün Erasmus Mundusla bağlı məlumatlandırıcı iclas keçirildi. İnkişaf mərkəzinin direktoru və layihənin yerli koordinatoru Raziyyə İsayeva İtaliyanın Bologna Universiteti tərəfindən təşkil edilən Erasmus Mundus 2-ci Fəaliyyət proqramından biri olan WEBB haqqında, Beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektorun köməkçisi Havvaxanım Qurbanova İtaliyanın Politecnico di Torino institutu tərəfindən təşkil edilən Erasmus Mundus 2-ci Fəaliyyət proqramından olan EUROEAST barədə məlumat verdilər. Tələbələrin fəallığı şəraitində keçən iclasda onların nəzərinə çatdırıldı ki, hər iki layihəyə sənəd qəbulu başlanıb və bu imkanlardan geniş istifadə etməklə öz təcrübə və biliklərini genişləndirə bilərlər. Eyni zamanda, hər iki layihə akademik və inzibati heyət üçün də geniş imkanlar təklif edir. Hər iki layihə üçün ümumi məlumatları aşağıdakı linkdən əldə edə bilərsiniz.

<http://www.unibo.it/WEBB/default.htm>

<http://www.euroeast.polito.it/scholarships>

European Commission

**ERASMUS
MUNDUS**

İCTİMAİ BİRLİKLƏ ƏMƏKDAŞLIQ

İdarəetmə və tələbə işləri üzrə prorektor Rafiq Əhmədov noyabrın 27-də “Gənc Mühəndislərin İnkişafı İctimai Birliyi”nin baş katibi Dəyanət Əhmədovu qəbul etmişdir. D. Əhmədov Birliyin fəaliyyəti barədə ətraflı məlumat vermişdir. Xəzər Universiteti ilə sıx əlaqələr qurulması, tələbələrimizin Birliyin nəzdində olan ixtisaslar üzrə klublarda və müxtəlif la-

yihələrdə iştirakı, seminarlar, təlimlər, konfranslar təşkil edilməsi, məzunlarımızın iş ehtiyaclarının qarşılınması, xarici ölkələrdəki mühəndis təşkilatları ilə əlaqələr yaradılması və digər məsələlər müzakirə olunmuşdur. Görüşdə Universitetin Karyera inkişaf mərkəzinin əməkdaşı Ləman Əliyeva də iştirak etmişdir.

STATOİL - AZƏRBAYCAN ŞİRKƏTİNİN MÜHƏNDİSİ “XƏZƏR”DƏ MÜHAZİRƏ OXUMUŞDUR

Statoil- Azərbaycan şirkəti ilə Xəzər Universitetinin Neft mühəndisliyi departamenti arasında əldə olunan razılığa əsasən Statoil-Azərbaycan şirkətinin aparıcı mütəxəssislərinin Xəzər Universitetinin Neft və qaz mühəndisliyi ixtisası üzrə təhsil alan tələbələr üçün neft və qaz yataqlarının axtarışı, kəşfiyyatı və işlənməsi sahələrində yeni texnologiyaların tətbiqi ilə əlaqədar müəhazirə və seminarlar seriyası proqra-

mına uyğun olaraq, noyabrın 27-də Xəzər Universitetinin Neftçilər kampusunda Statoil-Azərbaycan şirkətinin mühəndisi Böyükəğa Zeynalov “Sualtı neft və qaz yataqlarının hasilat sistemləri və texnologiyaları” mövzusunda müəhazirə oxumuşdur. Tədbirdə Neft mühəndisliyi departamentinin müdiri Qəşəm Zeynalov iştirak etmişdir.

XƏZƏR TV-YƏ MÜSAHİBƏ

Dekabrın 5-də Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlı Xəzər TV-yə müsahibə verdi. Müsahibədə ali məktəb məzunları, iş bazarı və Azərbaycanda bu sahədə mövcud problemlər və inkişaf yolları məsələlərinə toxundu.

Noyabrın 28-də Azərbaycan dövlət televiziya-sının “Mühazirə” verilişində Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsxanlının mühazirəsi efirə verildi. Mühazirənin mövzusu “Riyaziyyat və onun tarixi” idi.

Mühazirədə H. İsxanlı riyaziyyatın tətbiqi və intellektual əhəmiyyəti haqqında danışdı. Riyaziyyatın və ümumiyyətlə elmlərin ilkin inkişaf bölgələrini (regions) saydı, onları xarakterizə etdi. Misirdə və Babilistanda (Mesopotamiya) riyaziyyatın yaranması və uğurları, Yunanıstanda riyaziyyatın inkişaf xüsu-

siyyətləri, riyaziyyat məktəbləri, riyaziyyat və fəlsəfə barədə məlumat verdi. Pifaqor, Fales, Platon, Arxıt (Arxitas), Eudokus, Aristotel və onların riyaziyyata verdiyi töhfələri müzakirə etdi. Riyaziyyat və astronomiya, riyaziyyat və musiqi nəzəriyyəsi əlaqələrini göstərdi. Xüsusilə Evklid (Euclid) və Arximed`in riyaziyyatın inkişafında oynadıqları böyük rolu nəzərə çatdırdı. Riyaziyyatın öyrənilməsi üçün nəyin zəruri olduğu, riyaziyyata həvəsin yaradılması məsələlərinə də toxundu. Tələbələrin müxtəlif suallarına cavab verdi.

“XƏZƏRİN SƏSİ” RADİOSUNDA YENİLİK

Xəzər Universitetinin “Xəzərin Səsi” radiosu artıq üç ildir ki, internet vasitəsilə bütün dünyaya yayımlanır. Hazırda yeni serverə və AutoDJ müasir radio idarə sisteminə keçməsi ilə əlaqədar olaraq (internetin olub olmamasından, işığın sönməməsindən asılı olmayaraq) “Xəzərin Səsi” 24 saat fasiləsiz yayımlanır. Daha bir yenilik isə hazırlanan verilişlə-

rin hamısının youtube video saytında və radionun saytında arxiv kimi yerləşdirilməsidir.

Hazırda “Xəzərin Səsi” radiosunu Xəzər Universitetinin rəsmi veb saytının subdomenində dinləmək mümkündür.

Yeni ünvan: radio.khazar.org

PROREKTOR MÜAVİNİ MACARISTANDA

Xəzər Universitetinin Prorektor müavini, Magistratura, doktorantura və elmi tədqiqatlar bölməsinin müdiri fəlsəfə doktoru Eldar Şahgəldiyev noyabrın 25- 29-da Doktorluq İşlərinin Qiymətləndirilməsi üzrə TAİEX tədqiqat proqramı çərçivəsində Macarıstanın paytaxtı Budapeştə səfər edib. Səfər zamanı Macarıstanda doktorluq işləri haqqında məlumat toplamaq üçün Eötvös Lorand Universitetində,

Macarıstan Elmlər Akademiyasında, Macarıstanın Akkreditasiya Komitəsində və ölkənin bir neçə digər universitetlərində olmuşdur. E. Şahgəldiyev səfərin nəticələrinə görə hazırladığı hesabatda Macarıstanda istifadə olunan metod və üsulların Azərbaycan təhsilinə tətbiqi haqqında mülahizə və təkliflərini təqdim etmişdir.

QLOBAL KİBER TƏHLÜKƏSİZLİK MÖVZUSUNDA KONFRANS

Dekabrın 2-3-də Four Seasons otelində “Qlobal kiber təhlükəsizlik əməkdaşlığı: problemlər və görünüləri” mövzusunda konfrans keçirilmişdir. Konfransda Türkiyə, Gürcüstan, Koreya, Banqladeş və dünyanın digər ölkələrindən tanınmış şirkətlərin nümayəndələri, Xəzər Universitetindən İnternet institutunun direktoru Rəşad Əliyev və direktor assistenti Nigar Qasımlı iştirak etmişlər.

Konfransın birinci günündə kiber təhlükəsizlik sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığın yolları və

vasitələri, ikinci günündə isə kiber təhlükəsizliyin iqtisadi əlaqələri və kiber cinayətkarlıq əleyhinə strateji əlaqələr mövzuları müzakirə olunmuşdur. “İnternetdə uşaqlar üçün təhlükəsizlik” mövzusunda müzakirədə İnternet institutunun direktoru Rəşad Əliyev çıxış etmişdir. Konfransdan sonra iştirakçılar Xəzər və Qafqaz regionlarının telekommunikasiya və informasiya texnologiyaları sahəsində ən böyük tədbir olan “Bakutel-2013” sərgisinə baxmışlar.

AZƏRBAYCAN TƏHSİL ŞURASININ ÜMUMİ YIĞINCAĞI

Noyabrın 22-də Rəşid Behbudov adına Dövlət Mahnı Teatrında Azərbaycan Təhsil Şurasının ümumi yığıncağı keçirilmişdir

AzərTAc xəbər verir ki, tədbirdə Azərbaycan Təhsil Şurasının sədri, professor Əjdər Ağayev “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası: dünənimiz, bugünümüz, sabahımız” mövzusunda məruzə etmişdir.

Professor Ə. Ağayev ümummilli lider Heydər Əliyevin təhsilə daim böyük önəm verdiyini, Ulu Öndərin ideyalarının Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən uğurla həyata keçirildiyini bildirmişdir.

Təhsilin inkişafına xüsusi diqqət göstərildiyini qeyd edən məruzəçi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyasının təsdiq edilməsi haqqında” 2013-cü il 24 oktyabr tarixli Sərəncamının əhəmiyyətini vurğulamışdır.

Professor Ə. Ağayev Azərbaycan Təhsil Şurasının fəaliyyəti, qarşıda duran vəzifələrdən də bəhs etmişdir.

Təhsil naziri Mikayıl Cəbbarov yığıncaqda çıxış edərək, müasir dünyada cəmiyyətin tərəqqisində təhsilin mühüm rolunu diqqətə çatdırmış, təhsilin məzmunu, dərslilər, təhsildə müsbət təcrübələrin, İKT-nin tətbiqi və s. barədə fikirlərini də söyləmişdir.

Hər beş ildən bir keçirilən ümumi yığıncaqda geniş müzakirələr aparılmış, təkliflər verilmişdir.

Sonda Azərbaycan Təhsil Şurasının rəhbər orqanlarına seçkilər keçirilmişdir. Professor Əjdər Ağayev yenicən şuranın sədri seçilmişdir.

NAZİRLİK: “CEHİZLİK DİPLOM” LARDAN QURTULMAQ İSTƏYİRİK

Azərbaycanda Təhsilin İnkişafı üzrə Dövlət Strategiyasında müəllim hazırlığı sistemində internatura modelinin tətbiqi edilməsi nəzərdə tutulur

Azərbaycanda Təhsilin İnkişafı üzrə Dövlət Strategiyasında dövlət və özəl ali təhsil müəssisələrinə ödənişli təhsil üzrə qəbul planının ləğv edilməsi və dövlət sifarişinin yalnız ixtisaslar üzrə müəyyən olunması öz əksini tapıb. Lent. az-ın məlumatına görə, nazirlikdə keçirilən trainingdə bu məsələyə aydınlıq gətirilib.

İnformasiya şöbəsinin müdir müavini Cəsarət Valehov bildirib ki, bu gün hər bir dövlət və özəl ali təhsil müəssisələrində həm dövlət sifarişli, həm də ödənişli təhsil mövcuddur. Onun sözlərinə görə, artıq dövlət sifarişli ixtisasları universitetlər özləri seçəcək və kadrlar dövlət sifarişinə uyğun hazırlanacaq: “Bununla da əvvəldən müəyyən edilmiş qəbul planına ehtiyac olmayacaq. Hər il hər bir universitetdə dövlət sifarişi ilə olacaq ixtisaslar müəyyən olacaq və ali məktəblər öz akademik imkanlarına uyğun qəbul planını verəcək”.

Müəllimlərin bilik və bacarıqlarının artırılması ilə bağlı görüləcək işlərdən də danışan nazirlik rəsmisi qeyd edib ki, bu gün müəllimlərin qiymətləndirilməsi həyata keçirilmir və bunun nəticəsində də onların əksəriyyəti eyni əmək haqqı alır. Onun sözlərinə görə, gələcəkdə müəllimlər hamısı attestasiyadan keçiriləcək və bunun nəticəsində hər bir müəllim öz savadına uyğun olaraq əmək haqqı alacaq: “Bundan əlavə, strategiyada müəllim hazırlığı sistemində internatura modelinin tətbiqi edilməsi nəzərdə tutulur. Bunun nəticəsində abituriyentlər aşağı balla müəllimlik ixtisaslarına yiyələnmə bilməyəcəklər. Hər bir müəllim ixtisasında təhsil alan tələbə sonradan müəllim kimi fəaliyyət göstərmək istəyirsə, səhiyyə sahəsində olduğu kimi, internaturaya cəlb ediləcək. Yəni ali təhsil aldığı dövrdə topladığı biliklər və onu təhsildə tətbiq etmək bacarığı yoxlanılacaq. Biz artıq cehiz diplomlarından qurtulmaq istəyirik”.

UNİVERSİTET XƏBƏRLƏRİ

ƏMƏKDAŞIMIZIN MƏQALƏSİ “IMPAST AZERBAIJAN” JURNALINDA ÇAP OLUNMUŞDUR

Amerikanın Azərbaycandakı Ticarət Palatasının “Impast Azerbaijan” jurnalının 18-ci buraxılışında (dekabr 2013) universitetin Prorektor müavini, Magistratura, doktorantura və elmi tədqiqatlar bölməsinin müdiri fəlsəfə doktoru Eldar Şahgəldiyev “Socio-philosophical analysis of innovations” (“Yeniliklərin sosial-fəlsəfi təhlili”) adlı məqaləsi (səh.46-48) dərc edilmişdir. (Məqalə jurnalın 44-47-ci səhifələrində çap olunur)

TƏLƏBƏLƏRİMİZ BAKUTEL SƏRGİSİNDƏ

Xəzər Universitetinin kompüter elmləri və kompüter mühəndisliyi ixtisası üzrə təhsil alan tələbələr Taclı Ələsgərli, Günəl Səbzəliyeva, Əbduləli Əliyev və Anar Haqverdiyev Microsoft şirkətinin dekabrın 2-5-də Bakı Expo mərkəzində keçirdiyi Bakutel sərgisində qısa müddətli ödənişli təcrübə proqramı keçmişlər.

DEPARTAMENT MÜDİRİMİZ YAQELLAN UNİVERSİTETİNDƏ

Xəzər Universiteti Kompüter elmləri departamentinin müdiri dosent Leyla Muradxanlı ELECTRA Erasmus-Mundus Proqramı çərçivəsində e-təhsil sahəsində tədris, elmi-tədqiqat işi və təcrübə mübadiləsi məqsədilə noyabr ayı ərzində Polşanın Krakov şəhərindəki Yaqellan Universitetində olmuşdur. O, Tətbiqi kompüter elmləri ixtisası üzrə təhsil alan tələbələrə “Süni intellektin istehsalatda tətbiqi” fənnini tədris etmişdir. Mühazirələrdə 70-dən çox tələbə iştirak edərək, kredit qazanmışdır.

L. Muradxanlı universitetin Riyaziyyat və kompüter elmləri fakültəsinin Kompüter Elmləri Institu-

tunun professor-müəllim heyəti ilə də görüşmüş və kompüter elmləri sahəsində bakalavr, magistr və PhD tədris proqramlarını müzakirə etmişdir. O, həmçinin, onlayn kursların dizaynı sahəsində təcrübəsini universitetin e-təhsil mərkəzi ilə bölüşmüş və Polşa universitetlərində istifadə olunan USOS Tələbə Menecment İnformasiya Sistemi ilə tanış olmuşdur.

L. Muradxanlı Jaqellan Universitetində Azərbaycan, Xəzər Universiteti və “Azərbaycanda e-təhsilin tətbiqi” mövzularında bir sıra təqdimatlar da keçirmişdir.

İSTANBULDA QARABAĞ PROBLEMİ İLƏ BAĞLI KİTABIN TƏQDİMƏTİ

Dekabr ayının 3-də İstanbuldakı Mərmərə Universitetində “Xəzərdən Qara dənizə strateji baxış” mövzusunda simpozium keçirilib. Avrasiya İqtisadi Əlaqələr Dərnəyi (Avrasiya Ekonomik İlişkiler Derneği) və Mərmərə Universiteti tərəfindən birgə təşkil olunan simpozium çərçivəsində “Yeni Küresel Mücadelede Kafkasya ve Karabağ Sorunu” (“Yeni Qlobal Mübarizədə Qafqaz və Qarabağ Problemi”) adlı kitabın təqdimat mərasimi də oldu.

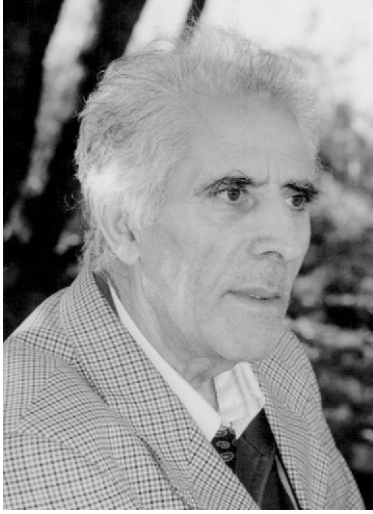
Kitabın müəllifi Qafqaz Beynəlxalq Münasibətlər və Strateji Araşdırmalar Mərkəzi İctimai Birliyinin (QAFSAM) sədri, Xəzər Universitetinin Tarix və arxeologiya departamentinin müəllimi Araz Aslanlıdır. Əsərdə Cənubi Qafqaz regionunun dünyaya siyasətində artan strateji əhəmiyyəti, bu çərçivədə Qarabağ problemi və onun həlli prosesi haqqında məlumat verilib. Təqdimat mərasimində müəllif Araz Aslanlı oxucular üçün kitabını imzalayıb.

Xatırladaq ki, “Yeni Küresel Mücadelede Kafkasya ve Karabağ Sorunu” adlı kitab QAFSAM tərəfindən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının maliyyə dəstəyi ilə həyata keçirilən

layihə çərçivəsində nəşr olunub. Kitabın nəşri üçün Türkiyədəki nüfuzlu Avrasiya İqtisadi Əlaqələr Dərnəyi ilə əməkdaşlıq edilib.

Kitab Türkiyədəki dövlət qurumlarına, kitabxanalara, ictimai və siyasi xadimlərə, alimlərə, xarici ölkə səfirliklərinə və media nümayəndələrinə çatdırılıb və proses hazırda da davam etdirilir.

OD KİMİ, SU KİMİ...

Lirikada şeirin lirik qəhrəmanı ilə şair şəxsiyyəti həmişə olmasa da, çox zaman eyniyyət təşkil edir. Yazdığı şeirdən şairin obrazı boylanır, oxucu həmin şeirin misralarından şair-qəhrəmanını öyrənib tanıyır. Hətta şeirlərindən şairlərin tərcümeyihallarını da dəqiqləşdirmək üçün istifadə edirlər. Çünki şair “anadan-bacıdan gizlətdiklərini kağızdan, qələmdən gizlətmir.” Xatirələrdən, şairi şəxsən tanıyanların söhbətindən bellidir ki, keçən əsrin 70- 80-ci illərində Məmməd Arazın həyatı nə qədər ağırlı, əzablı, sarsıntılarla dolu, mədhiyyəçi şeir dəllallarının basqıları ilə keçib. Bütün bunlar onun həmin dövrdə yazılmış əsərlərində də öz əksini tapıb. Bəri başdan deyək ki, M. Araz o şairlərdəndir ki, yaradıcılığında şəxsi ağrı və narazılıqlarının üzərində yüksələrək ictimai, bəşəri və əvəzsiz dəyərlərin, ideyaların tərənnümçüsünə çevrilə bilmişdir. İndi haqqında söhbət açacağımız “Od kimi, su kimi...” şeiri də 1981-ci ildə yazılmışdır. Şeirdə konkret bir hadisədən, şairə qarşı edilmiş konkret haqsızlıqdan, kobudluqdan, etinasızlıqdan söhbət getmir. Amma yazıldığı dövrü nəzərə alsaq, şeirin yazılma səbəbləri, şairin ruhi-psixoloji durumu, kimlərə nə mesaj vermək istədiyi barədə təxminlər etmək mümkündür. Beləliklə:

*Hələ yeriyirəm qəlbimlə qoşa,
Hələ çoxlarına örnəyəm, bala!
Qoca büdrəyəndə büdrəyən qoca,
Körpə ağlayanda körpəyəm, bala!*

*Ömürsüz ömürdən çox asılıyam,
Gərəkdir söz deyəm, söz yastılayam.
Hardasa gül üzə gül yastığıyam,
Hardasa ilana köynəyəm, bala!*

*Bəlalı başında nə dövlət, nə quş...
Təbriz nə istəyir? - Təbriz qurtuluş...
Bax, indi pətəyi suya tutulmuş
Arı topasından göynəyəm, bala!*

*Dünyamız bir sapla asılı göydən,
Səsim, bu torpağın səsinə köhlən!
Desələr şerimin avazı köhnə...
Od kimi, su kimi köhnəyəm, bala!*

“Od kimi, su kimi” şeirində iki obraz var: görünən, danışan, mənəvi zənginliyi və üstünlüyü ilə boyaboy görünən şair... və görünməyən, danışmayan (o, artıq danışmış, həm də deyəsən, o qədər də xoş danışmayıb), “bala” deyə müraciət edilən birisi. İlk misradan görünür ki, şeir “bala” deyilənin dediklərinə cavab olaraq yazılıb. İkincinin kim olduğunu, niyə ona müraciət edildiyini bilməsək də, birincinin sözlərindən, müraciətindən onun nə dediyini, hansı ədəbzləşmə etdiyini təsəvvür etmək mümkündür. Belə görünür ki, “bala” danışığında artıq şairin fiziki imkansızlığına, sözünün bitdiyinə, onun qatarının getdiyinə işarə vurub. Burada “bala” müraciəti, övlad mənasında, əzizləmə məqamında işlədilməyib. Ona qalsa, şair “oğlum”, “qızım” müraciətlərinin birindən də istifadə edə bilərdi. Danışmaq dilində başından böyük danışana yerini tanımaq məqsədi ilə söylənilən “bala, sən hələ uşaqsan” deyimini xatırlayaq. “Bala” müraciətinin rədif yerində işlədilməsi şeirin səmimiyyət dərəcəsini artırmaqla yanaşı, həm də şeirin qəhrəmanının müdriqliyinin təsdiqinə çevrilir. Şair qarşısındakına əsl ağsaqqal təmkinini ilə cavab verən müdrik bir insandır!

“Hələ yeriyirəm qəlbimlə qoşa”. “Hələ” sözü misradakı fikrə qəribə bir çalar bəxş edib. “Hələ” həm də bir şeyin qurtarmadığını, davam etdiyini, sonrasının olacağını bildirir. Canlı xalq dilindən gələn bu ifadə ilə şair onun gücdən düşdüyünü, daha gərəksiz olduğunu söyləyənlərə cavab verir. Bu misra və “bala” müraciətində qarşısındakını məzəmmət də, ona dünyanı tam dərk edə bilmədiyinə görə bir tənə (zəif sezilsə belə) motivi

də, etirazını qarşıdakına ədəb-ərkanın ən son həddində çatdırmaq da, bir balaca giley də, özünə inam da var! Qəlbiylə qoşa yerimək! Yeni sözdür, təzə fikirdir, tapıntıdır. Nəfsin dartdığı, iştahanın səslədiyi, dünyanı qamarlamaq həvəsində olanların aqlının çağırdığı yerə getməyə nə var ki? Qəlb, axı, müqəddəs duyğular məskənidir, Tanrı işığının düşdüyü bucaqdır, insani duyğular yuvasıdır. Qəlbi ilə qoşa yerimək hər adama nəsis olmur. Həm də elə bir qəlblə ki, Təbriz boyda dərdi daşıyır, gül üzlülər üçün yadığa, çıl-cılpaqlara köynəyə çevirilir, hər döyüntüsündə mənsub olduğu xalqın ağrılarını, danışdığı dilin ahəngini, avazını yaşadır. Qəhrəmanımız bilir ki, o hələ də çoxları üçün bir nümunədir, sənət yollarında və yolçuluğunda mayakdır, çoxları üçün ən ağır anlarında bir istinad nöqtəsidir. Ona görə də, sonrakı misra özünə vurğunluq, özündənrazılıq kimi yox, özünü təsdiq, özünə inam, gerçək bir dəyər kimi səslənir: *Hələ çoxlarına örnəyəm, bala!* Sonrakı iki misrada vurğulanan keyfiyyət – *qoca büdrəyəndə büdrəyən qoca, körpə ağlayanda körpə olmaq* xarakteri həm əvvəlki iki misrada deyilənin təsdiqidir, həm də şairin taleyinə, həyatına, xarakterinə bələd oxucunun inanc yeridir. Fikir verdinizsə, “büdrəmək” sözü misra daxilində iki məqamda işlənilib. “Büdrəyəndə” sözü feli bağlamadır, hərəkətin zamanını bildirirsə, “büdrəyən” kəlməsi feli sifətdir, qocanın hərəkətinin necəliyini aydınlaşdırır. Kök etibarilə eyni olan sözün iki müxtəlif funksiyalarda işlədilməsi oxucunun bədii zövqünü oxşamaqla yanaşı, həm də lirik qəhrəmanın mənəvi aləmini dolğun şəkildə göstərmişdir. Büdrəyən qoca ilə büdrəmək, ağlayan körpə ilə ağlamaq – şair hümanizminin, insansevərliyinin, qayğıkeşliyinin pafossuz, gürültudan uzaq təcəssümüdür. Elə buna görədir ki, M. Arazın adı çəkiləndə, Xudu Məmmədov demişkən, “bir-birindən uzaq obalarda şeirlərini əzbər deyib körpələşən, kövrəkləşən neçə-neçə igidlər” olub.

Bənddən bəndə oxucu şair-qəhrəmanın yeni keyfiyyətləri, xarakterinin yeni cizgiləri ilə tanış olur:

*Ömürsüz ömürdən çox asılıyam,
Gərəkdir söz deyəm, söz yastılayam.
Hardasa gül üzə gül yastığıyam,
Hardasa ilana köynəyəm, bala!*

Ömrün ömürsüzlüyünü (qısalığını) dərk edən şair onu boş yerə sərf edənlərdən deyil. O, söz deyib (bəlkə söz döyüb? Demək-döymək sözləri qərribə bir assosiasiya yaradır), söz yastılamağı üstün tutur. M.

Araz qrammatik şəkilçilərin verdiyi imkanlardan istifadə edib eyni sözlərdən müxtəlif mənalar çıxarır, onları fərqli funksiyalarda işlədir.

“*Ömürsüz ömürdən çox asılıyam.*” Burada şair yaşam müddətinin qısalığını bildirmək üçün “qısa”, “gödək” təyinlərinin əvəzində “ömür” sözünə inkar, yoxluq bildirən “süz” şəkilçisini artırmaqla yeni bir ifadə yaradır: “*ömürsüz ömür.*” Və dil bir daha canlanır, onun yeni bir qatı, yeni imkanları üzə çıxır.

İlk baxışda bəndin ilk iki misrası ilə son iki misrası arasında əlaqəni tapmaq çətin görünür. Amma misralar arasında dəmir məntiq var. Az ömürdə gərək söz deyəm ki, o sözlərimlə gül üzlülərə gül yastığı, ilana isə köynək ola bilim! Burada yaradılan təzad - hadisənin, obyektin təzadı şairin hümanizminin, xeyirxahlığının şəhadətinə, sübutuna çevrilir. Şair bir gül üzlüyə gül yastığı ola bildiyi kimi, zəhər tuluğu, vahiməsi ilə qan donduran ilana da köynək ola bilir.

Söz deməyin bir dəmirçi işi qədər əziyyətli olması “söz yastılayam” ifadəsiylə dəqiq ifadə edilmişdir. Dəmirçi dəmirdən nəsə düzəltmək üçün onu odda qızdırıb, zindan üzərində çəkilə döyüb yastılayır. Şair də sözləri ürək alovunda qızdırıb ağıl kürəsində cilalayır. Yastıladıqları (yazdıqları!) ilə hardasa gül üzlü bir qız üçün gül yastığına, hardasa dağda-daşda sürünən bir ilana köynək olduğu inamındadır. İndiyə qədər “qaz tükündən yadıq” eşitmişdik. Kökləri laylarımızdan su içən “gül yastığı” M. Arazın kəşfidir: yumşaq, ətirli, gül qoxulu! İlanın qabıq dəyişdirməyinə “köynək dəyişdirmək” də deyirlər. “İlana köynək olmaq” ifadəsi oxucunun fikrini yetimə, çıpağa, imkansıza yardımçı olmaq, qayğısına qalmaq niyyətinə doğru yönəldir. Bu fikirlərin ifadəsindəki orijinallıq, deyim tərzinin yeniliyi oxucunu bu insani, əbədi dəyərin gözəlliyinə bir daha inandırır.

Amma bu qəhrəman fərdi istək və arzularının icraçısı, yalnızca fərdiyyələrin xeyirxahı deyil. Onu ictimai dərdlər, ikiyə bölünmüş vətəninin ağrıları göynədir, milli fəlakətlərimiz qələmə sarılmağa məcbur edir:

*Bəlalı başında nə dövlət, nə quş...
Təbriz nə istəyir? – Təbriz qurtuluş...
Bax, indi pətəyi suya tutulmuş
Arı topasından göynəyəm, bala!*

Şair dilimizdəki “dövlət quşu” ifadəsindən istifadə edərək fikrini obrazlı, mənəli bir şəkildə ifadə etmişdir. İfadə parçalansa da (bəlalı başında, nə dövlət, nə quş) mənə bütövlüyünü, tutumunu

qoruyub saxlaya bilmişdir. Şair bir tərəfdən Təbrizin yoxsulluğuna, var-dövlətinin talan olduğuna işarə etmiş, digər tərəfdən isə zaman-zaman Azərbaycanın paytaxtı olmuş Təbrizin əsarət altında qalması, dövlətsiz olması faciəsini dilə gətirmişdir. Bu fikir aydın olduğu qədər də incə, sadə və obrazlı şəkildə, yaralı bir ahənglə söylənmişdir. Sonrakı iki misra isə Təbrizin bu halının şairin əhval - ruhiyyəsidəki təsirini, yaratdığı təlatümü gözəl bir şəkildə açır. Misralar arasındakı bədii məntiq güclüdür. Şairin göynək olmasının bədii məntiqinin əsasları əvvəlki iki misrada qoyulmuşdur. Misralar arası məntiqi nizamlayan “göynəyəm” ifadəsidir. Şair tapıntısı olan “göynəyəm” sözü incidilmiş, qəzəblənmiş arıların vızılısı ilə intizar, həsrət dolu insan qəlbi arasındakı oxşarlığı dəqiq ifadə edir. Yuvasına su calanmış arı topası necə göynəyirsə, Təbrizin dövlətsiz, qurtuluşsuz olmasından da şair qəlbi o cür göynəyir. Fikir verdinizsə, şair “qəlbim ağrıyır”, “qəzəbliyəm”, “narahatam” kəlmələrindənsə, daha poetik və orijinal olan “göynəyəm” ifadəsini seçmişdir. Şairin belə “göynək” olmasının səbəbləri, dəlili ictimaidir, tutarlıdır, düşündürücüdür. Dilimizdə “göynəmək”, “göynərti”, “göynətmək” sözləri fəaldır, işləkdir. Amma ağrını, göynərtini şəxsləşdirən “göynəyəm” ifadəsinin şeirdə işlədilməsi M. Araz məxsusdur, dilin daxili enerjisi hesabına onun imkanlarının genişləndirilməsinə parlaq bir nümunədir.

Şeir sonunda şair bir daha sözə üz çevirir:

*Dünyamız bir sapla asılı göydən,
Səsim, bu torpağın səsinə köhlən!
Desələr şerimin avazı köhnə...
Od kimi, su kimi köhnəyəm, bala!*

“Bir sapla göydən asılı” bədii obrazı dünyamızın çox kövrək durumda olması, onu hər an təhlükələr gözlədiyi barədə bir həyəcan siqnalı çalır. Şair inanır ki, bu sapın qırılmaması, dünyamızın qopub dağılmaması üçün şairin səsi torpağın səs ilə həmahəng olmalıdır. Torpağın səsinə “köhlənmək”, torpağa bağlılıq (kökünə bağlılıq!) kimin üçünsə köhnəlikdirsə, şair üçün bir fəxrdir, üstünlükdür. Od, su ilkin, əzəli və əbədi olduğu üçün heç zaman köhnəlmədiyi, tərəvətini itirmədiyi kimi, kökünə, ənənəsinə bağlı şeir də köhnə hesab oluna bilməz!

Şeir rəngarəng və orijinal məcazlar sistemi var. Bircə örnəyə diqqət edək. Birinci misradakı “yeriyirəm” sözü həqiqi mənasından çıxarılarq, məcazi mənada işlədilmişdir. Ona məcazi mənəni verən “qəlbim” sözüdür. (İnsanın yeriməsi həqiqi mənədadır, amma qəlb yeriməz ki!) Qəlb ilə qoşa yerimək şairin həyat ritmlərinin qəlb döyüntüləri ilə

həmahəng olduğunu bildirir.

Şeirdə “kimi” qoşmaları ilə ifadə olunan sadə təşbehlər (od kimi, su kimi), mürəkkəb, üzərində düşünülməsi lazım gələndə, assosiativ düşünmə tərzini tələb edən təşbehlər də var. “Arı topasından göynəyəm” misrasındakı təşbeh mükəmməldir. Bir tərəfdən fikrin obrazlı, emosional deyimini təmin edirsə, digər tərəfdən fikrin bədii məntiqini gücləndirmişdir. Bu misrada həm də istiarə vardır. Bir yerə toplaşmış vızıldamaq arı topasının qəzəbini, ağrısını bildirirsə, göynəmək insana məxsusdur (ürəyim göynədi, yaram göynədi və s.). Arı topasına xas olan keyfiyyət “göynəyəm” ifadəsi ilə insana aid edilmişdir.

M. Arazın bir çox şeirlərində qarşılaşdığımız orijinal qafiyə düzümü burada da oxucunu heyran qoyur. Bu sözlər ona qədər qafiyə şəklində işlənməyib: örnəyəm, körpəyəm, köynəyəm, göynəyəm, köhnəyəm; asılıyam, yastılayam, yadıgıyam; göydən, köhlən, köhnə. Bu qafiyələr öz üzərində M. Araz möhürü gəzdirir. Onlar söz oyunu xatirinə, formalizm azarından quraşdırılmayıb, fikrin öz axarından doğulub. “Yastılayam” sözü ilə “asılıyam” sözü necə qafiyə olur, necə qonşulaşmış uyuşa bilər? Şair təkə yazılı dili, orfoqrafiyanı deyil, xalq danışığı tərzini, orfoepik tələffüzün sirlərini də biləndə, maraqlı və orijinal qafiyələr tapa bilər. “Yastılayam” sözü tələffüzdə “yadılayam” şəklində düşməklə “asılıyam” sözü ilə həmqafiyə olur. Yaxud, birinci bəndin birinci və üçüncü misralarında “qoşa” və “qoca” sözlərinin qafiyələnməsinə diqqət edək. “Qoca” sözü bəzi şivələrimizdə “qoja” kimi tələffüz olunur. Burada “c” səsinin “j” kimi tələffüzünü onu “ş” səsinin kökünə yaxınlaşdırdığından “qoca” və “qoşa” sözləri qafiyə olaraq səslənir.

“Od kimi, su kimi”... Şeir başlığına çıxarılmış od, su sözlərinin, bu iki vacib həyatı ünsürün mifiko-etimoloji, fəlsəfi mənalarından çıxış edərək, şairin yaradıcılığı ilə bağlı dürlü-dürlü düşüncələr söyləmək, geniş gəzişmələr də etmək olardı. Amma bu arzu və istəkdən yan keçərək yazını bu fikirlərlə tamamlamaq istəyirəm: M. Araz poeziyası düşüncələrə od-alov istisi gətirən, söz təşnəsi yanar ürəklərə su səpməyi bacaran poeziya olaraq bu gün də öz vəzifəsini namusla yerinə yetirir.

Vurğun Əyyub,

Xəzər Universitetinin “Azərbaycan dili və ədəbiyyat” kafedrasının müdiri

“Ədalət” qəzeti, 30 noyabr 2013-cü il

SƏFİRLƏR NAXÇIVAN DÖVLƏT UNIVERSİTETİNDƏ

Noyabrın 12-də Argentina, 15-də İsveçrə, 26-da Niderland və 29-da Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının ölkəmizdəki fəvqəladə və səlahiyyətli səfirləri Karlos Dante Riva, Paskal Obişer, Robert Jan Qabrielse və İrfan Siddiq Naxçıvan Muxtar Respublikasına rəsmi səfərləri çərçivəsində Naxçıvan Dövlət Universitetində də olmuşlar. Rəsmi qəbullar zamanı universitetin rektoru, professor Saleh Məhərrəmov Azərbaycanda, o cümlədən Naxçıvan Muxtar Respublikasında elmin və təhsilin inkişafına göstərilən hərtərəfli dövlət qayğısından danışmış, Naxçıvan Dövlət Universitetinin Azərbaycan ali təhsil sistemində yüksək rey-

sitetin bakalavr və doktorantları öz təhsillərini müxtəlif ölkələrdə davam etdirirlər. Universitetdə beynəlxalq münasibətlərin, müxtəlif xarici dillərin tədrisinə böyük əhəmiyyət verilir.

Səfirlər universitetin maddi-texniki bazası ilə, o cümlədən Təbiətşünaslıq və kənd təsərrüfatı fakültəsindəki tədris və elmi-tədqiqat yönü laboratoriyalar və muzeylər, Memarlıq və mühəndislik fakültəsindəki Memarlıq və incəsənət tarixi kabinəsi, fakültə tələbələrini əl işlərinin nümayiş olunduğu sərgi salonu, Beynəlxalq münasibətlər və xarici dillər fakültəsində fəaliyyət göstərən Cənubi Koreya mədəniyyət və dil tədrisi mərkəzləri, "Diplomatiya" kabinəsi və Tərcümə təd-

tiq qazandığını, müasir tipli, dünya standartlarına cavab verə biləcək, güclü maddi-texniki bazaya, çoxsaylı professor-müəllim heyətinə malik ali məktəb olduğunu bildirmiş, universitetin tələbə kontingenti, burada fəaliyyət göstərən fakültə və ixtisaslar barədə məlumat vermişdir. Qeyd olunmuşdur ki, dünya təhsilinə inteqrasiya yolu tutan universitetin beynəlxalq əlaqələri günbəgün genişlənməkdədir. Dünyanın tanınmış 80 ali məktəbi ilə beynəlxalq əməkdaşlığa malik olan bu ali məktəbdə 5000-dən yuxarı tələbə, o cümlədən 12 ölkənin 300 nəfərdən çox vətəndaşı ali təhsil alır. Universitet bir çox beynəlxalq layihədə uğurla təmsil olunur. Tələbə mobilliyinin artırılması nəticəsində univer-

ris mərkəzi ilə tanış olmuş, müəllim və tələbələrlə görüşmüşlər.

Səfirlər öz ölkələri ilə Azərbaycan arasındakı münasibətlərin uğurla inkişaf etdiyini, müxtəlif istiqamətlərdə, o cümlədən siyasi, iqtisadi, elm və təhsil sahələrində əlaqələrinin möhkəmlənməkdə olduğunu vurğulamış, muxtar respublika haqqında yüksək təəssüratlarını bölüşmüşlər. Gələcək tərəfdaşlıq məsələlərinin müzakirəsi zamanı onlar universitetlərarası əməkdaşlıqların genişləndirilməsində öz səylərini əsirgəməyəcəklərini bildirmişlər.

ÜNLÜ TARİHÇİDEN ERMENİ DERSİ

22 Kasım 2013
yenivatan.com

Amerikalı ünlü tarihçi Prof. Justin McCarthy Melbourne ve Sydney'de sözde soykırım konularının işlendiği konferanslar verdi. Australian Turkish Advocacy Alliance'ın (ATAA) davetlisi olarak Avustralya'ya gelen ünlü tarihçi Prof. Justin McCarthy kimliği belirsiz çevreler tarafından tüm engelleme çalışmalarına rağmen 15 Kasım Cuma Melbourne'da ve 18 Kasım Pazartesi Sydney'de "What Happened During 1915-1923?" konulu konferanslar verdi.

THE ART GALLERY'DEN GERİ ADIM

Dünyaca ünlü tarihçi Prof. Justin McCarthy'nin Avustralya ziyaretinin bazı çevreleri rahatsız ettiği düşünülüyor. Konferansların Sydney ayağının yapılacağı The Art Gallery, bir süre kala bir dizi "güvenlik problemi" yüzünden organizasyona çok az bir süre kala iptal etti. Hemen ardından yeni mekân olarak Macquaire Street'deki American Club ayarlandı.

Sydney Başkonsolosluğu yaşanan bu olayı gönderdiği e-mailerde "Australian Turkish Advocacy Alliance'ın (ATAA) 18 Ağustos 2013 Pazartesi günü Domain Theatre, The Art Gallery'de Professor Justin McCarthy tarafından "What Happened During 1915-1923?" başlığıyla düzenleyeceği konferans, malum çevrelerce "The Art Gallery" yönetimine yapılan yoğun baskı ve tehditler sonucunda "The Art Gallery" tarafından iptal edilmek zorunda kalmıştır" diyerek duyurdu.

ADEM GENÇ "ENGELLENMEYE ÇALIŞILDIK"

Polisin konferans boyunca hem bina içinde hem bina dışında sıkı güvenlik önlemleri aldığı günde ATAA yönetim kurulundan Adem Genç verdiği demeçte "Bizlere olan kinlerinden dolayı sorunlar oldu, engeller oldu. Hem Melbourne'da, hem Sydney'de mekân değişiklikleri oldu. Güvenlik bakımından bir takım tedbirler almamız gerekiyordu"

dedi.

DR. JENNIFER LAWLESS SON ANDA VAZGEÇTİ

Sydney'deki konferansa Prof. McCarthy ile birlikte konuşmacı olarak katılacak olan Board of Studies Tarih müfettişi Dr. Jennifer Lawless son anda konferansa katılmaktan vazgeçti. Nedeni tam olarak bilinemese de burada da "malum çevrelerin" parmağı olduğu tahmin ediliyor. Bir dönem NSW Tarih Öğretmenleri Birliği Başkanlığı da yapan Dr. Lawless "NSW Premiers History" ve "Australian Publishers" ödülleri kazanan tarih kitaplarının ortak yazarlığını yaptı ve iki kez Savaş Tarihi ödülüne layık görüldü. Ancak bu konferansta ne yazık ki dinleyicileriyle buluşamadı.

2 saate yakın süren Sydney'deki konferansında Prof. McCarthy 1915-1923 tarihleri arasında yaşanan olaylarda Osmanlı'nın nedenlerine değindi.

Birleşmiş Milletlerin soykırım tanımlarıyla sunumuna başlayan McCarthy, bu tanımlara göre Ermenilerin 'soykırımı' uğradığının iddia edilemeyeceğini söyledi.

"ERMENİLERİN BAŞINA GELEN OLAYLAR MÜSLÜMANLARIN DA BAŞINA GELMİŞTİR"

"Sürgün" ve "yer değiştirmenin" karıştırılma-

ması gerektiğini belirten McCarthy o dönemde sadece Ermenilerin değil, bölgedeki Türklerin ve Kürtlerin de yerleri değiştirildiğini söyledi.

Ermenilerin başına gelen olaylar Müslümanların da başına gelmiştir. Burada yaşananlar sadece tek bir etnik grubun başına gelmemiştir” dedi.

Osmanlının Ermenilerin yerlerini değiştirmesi için nedenlerinin olduğuna değinen McCarthy “Ermeni isyan grupları Müslümanlar ve Türkler için tehlike arz etmeye başlamışlardı. Rusya'dan gelen binlerce kaçak silahlar ve bombalarla Osmanlı Hükümetine karşı isyana hazırlanıyor ve bunu belirtiyorlardı. Bu bir sır değildi. Özellikle Van ve çevresinde yapılan isyanlarda Müslümanların Ermenilere saldırmalarını istediler. Fakat ilk ateşi fitilleyen ve çok sayıda insanları öldürenler Ermenilerdi.

“Gücü yetmeyen Ermeni köylülerine bile Ermeni isyan grupları tarafından silah zorla silah satıldı.”

ASIL SÜRGÜN EDİLEN TÜRKLER

“Rusları bir 'kurtarıcı' olarak gören Ermeniler istediklerini alabilmek için Müslümanları öldürmekten çekinmediler. 1827-1829 yılları arasında bölgeyi ele geçiren Ruslar Türkleri evlerinden ve topraklarından çıkartarak veya öldürerek yerlerine Ermenileri yerleştirmeye başladılar.

“1914 yılında Osmanlı, Ermeni gençlerinin ya Rusya'ya kaçıp Ruslara katıldıklarını veya çete gruplarına katılarak Müslümanları öldürdüklerini fark etti. Ermeniler apaçık şekilde Osmanlıya düşmandı. Osmanlının kendi vatandaşlarını korumaktan başka çaresi yoktu.

“O zamanlarda telgraf hatları iletişimin can damarıydı. Ermeniler telgraf hatlarına saldırdılar. Ermenilerin yaptığı isyan değil, Rus birliklerine yardımcıydı.”

Prof. Justin McCarthy önümüzdeki günlerde Canberra'daki Parlamentoda bir konuşma yapacak

TÜRKİYE, AZERBAYCAN'IN EN ÇOK TİCARET YAPTIĞI 4'ÜNCÜ ÜLKE

28 Kasım 2013

OSMAN UÇAK

haberand.com

Türkiye bu yılın ilk 10 ayında, Azerbaycan'ın en çok ticaret yaptığı 4'üncü ülke oldu. Devlet Gümrük Komitesi'nden (DGK) basına yapılan açıklamada bu yılın Ocak-Ekim döneminde ülkenin ticaret gerçekleştirdiği 147 ülke içerisinde Türkiye hacmine göre 4'üncü sırada yer aldı.

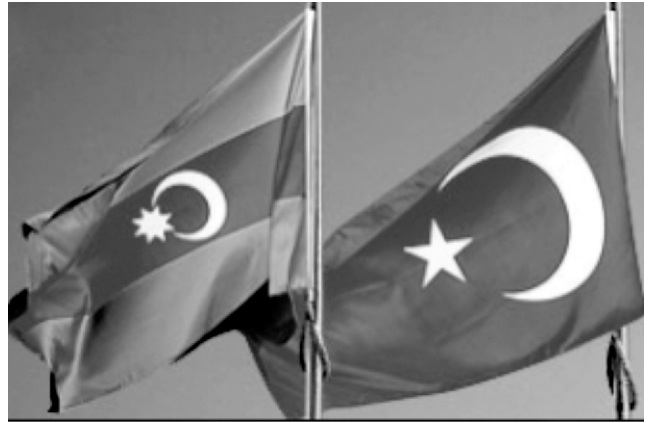
Söz konusu dönemde Azerbaycan'ın 28 milyar 798 milyon 625 bin dolar tutarında ticaret işlemi gerçekleştiği bildirildi.

BİRİNCİ İTALYA OLDU

Listeye göre bu yılın ilk 10 ayında Azerbaycan'ın en fazla ticaret yaptığı ülke, ticaret hacmi 5 milyar 66 milyar 500 bin dolar veya toplam ticaret hacminin yüzde 17'sini oluşturan İtalya oldu.

Listenin ikinci sırasında 2 milyar 544 milyon 272 bin dolar (yüzde 9) ticaret hacmiyle Endonezya bulunuyorken, 2 milyar 176 milyon 376 bin dolarlık ticaret hacmiyle Rusya, Azerbaycan'ın en fazla ticaret yaptığı üçüncü ülke oldu.

Türkiye 1 milyar 644 milyon 181 bin dolarlık bir hacimle listede kendine 4'üncü sırada yer bulurken, sıralama Almanya (1 milyar 630 milyon 985 bin dolar), Tayland (1 milyar 568 milyon 412 bin dolar), İngiltere (1 milyar 323 milyon 158 bin dolar), Fransa (1 milyar 304 milyon 442 bin dolar), ABD (1 milyar 188 milyon 688 bin dolar), İsrail (1 milyar 19 milyon 433 bin dolar), Hindistan (910 milyon 762 bin dolar), Yunanistan, (749 milyon 475 bin dolar), Ukrayna (670 milyon 847 bin dolar), Portekiz (527 milyon 344 bin dolar) ve Çin (524 milyon 104 bin dolar) şeklinde devam etti.

İÇƏRİŞƏHƏRƏ GÖRƏ MÜKAFAT

Azərbaycan İçərişəhərin qorunması və konservasiyasına görə beynəlxalq mükafata layiq görülmüşdür

Azərbaycan İçərişəhərin qorunması və konservasiyasına görə “Xarici ölkə tərəfindən ən əhəmiyyətli layihənin reallaşdırılması” nominasiyasında “Mədəni irsin qorunması və onun dəyərinin artırılmasına görə - “Italian Heritage Award” nüfuzlu beynəlxalq mükafatına layiq görülmüşdür.

“İçərişəhər” Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğu İdarəsindən AzərTAC-a bildirmişlər ki, “Italian Heritage Award” mükafatı restavratsiya, heykəltəraşlıq, mədəniyyət, incəsənət, muzey işi, arxeologiya və digər sahələrdə 26 nominasiyada təqdim edilir. Builki müsabiqənin 400-ə yaxın iştirakçısının təqdim etdiyi layihələri doqquz ay ərzində 25 nəfərdən ibarət münisflər heyəti nəzərdən keçirmişdir.

UNESCO-nun “Dünya İrsi Siyahısı”na daxil edilmiş İçərişəhərə 2000-ci ildə baş vermiş zəlzələ nəticəsində dəymiş zərərin aradan qaldırılması istiqamətində Azərbaycan hökumətinin hərtərəfli səyləri münisflərin xüsusi diqqətini cəlb etmişdir. Ölkə rəhbərliyinin qayğı və diqqəti sayəsində 2009-cu ildə İçərişəhərin “Təhlükədə olan Dünya İrsi” siyahısından çıxarılması xüsusi olaraq vurğulanmışdır.

Mükafat Azərbaycanın İtaliyadakı səfirliyi vasitəsilə “İçərişəhər” Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğu İdarəsinə təqdim edilmişdir.

UNESCO TƏRƏFİNDƏN AZƏRBAYCANLA BAĞLI YUBİLEYLƏR KEÇİRİLƏCƏK

2014-2015-ci illərdə qeyd ediləcək yubileylər siyahısı təsdiq olunmuşdur

Azərbaycanın UNESCO yanında daimi nümayəndəliyinin müvəqqəti işlər vəkili Anar Kərimov bildirmişdir ki, noyabrın 20-də keçirilən UNESCO Baş Konfransının 37-ci sessiyası çərçivəsində qurum tərəfindən 2014-2015-ci illərdə qeyd ediləcək yubileylər siyahısı təsdiq olunmuşdur. Azərbaycan tərəfindən bu siyahıya təqdim edilən aşağıdakı yubileylər - görkəmli yazıçı və dramaturq İlyas Əfəndiyevin anadan olmasının 100, orta əsrlərin

tanınmış alimi və mütəfəkkiri Əhməd Əl-Bərdəçinin vəfatının 1100 illikləri, eləcə də İran, Türkiyə və Tacikistanla birgə Əbdülqadir Marağayinin “Məqas ül-əlhan” əsərinin 600 illiyi daxil edilmişdir.

Beləliklə, Baş Konfrans tərəfindən bu yubileylər təsdiq edilməklə, UNESCO kimi nüfuzlu beynəlxalq təşkilat Azərbaycanın görkəmli şəxslərinin yubileylərinin beynəlxalq səviyyədə qeyd olunmasına qoşulmuşdur.

VOKALÇIMIZ MÜSABİQƏNİN QRAN-PRİSİNİ QAZANMIŞDIR

Dekabrın 5-dən 9-dək Riqada gənc vokalçıların Beynəlxalq “Riga Symphony 2013” festivalı keçirilmişdir

Müsabiqədə dünyanın 27 ölkəsindən solistlər və ansambllar çıxış etmişlər. Münisflər heyətinin işində və festivalın ustad dərslərində iştirak etmək üçün ABŞ, Böyük Britaniya, İtaliya, Litva, Rusiya və digər ölkələrin tanınmış pedaqoq və vokalçıları Riqaya dəvət edilmişdi.

Müsabiqədə Azərbaycanı Bülbül adına uşaq orta ixtisas musiqi məktəbinin yetirmələri Mərziyə Hüseynova, Ellara Əliyeva, Sona İsgəndərli və Çınarə Əzimova təmsil etmişlər. Kollektivin rəhbəri Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin vokal kafedrasının dosenti, fəlsəfə doktoru İradə Xəlilovadır. 6-cı sinif şagirdi Çınarə Əzimova akademik vokal nominasiyasında “Laçın” xalq mahnısını ifa edərək, müsabiqənin Qran-prisini qazanmışdır.

Azərbaycanın Latviyadakı səfiri Elman Zeynalov və səfirliyin əməkdaşları müsabiqənin Qala-konsertinə tamaşa etmişlər.

AZƏRBAYCANIN TEATR XADİMLƏRİ RUSİYADA MÜKAFATLANDIRILMIŞLAR

Azərbaycan Dövlət Gənc Tamaşaçılar Teatrının direktoru, əməkdar artist Mübariz Həmidov və baş rejissor, əməkdar incəsənət xadimi Bəhram Osmanov Rusiya Federasiyasının Teatr Xadimləri İttifaqının təqdimatı ilə K.S.Stanislavski adına mükafata layiq görülmüşlər

Teatrın mətbuat xidmətindən AzərTAC-a bildirmişlər ki, Mübariz Həmidov Azərbaycan-Rusiya teatrları arasında qarşılıqlı yaradıcılıq əlaqələrinin inkişafındakı xidmətlərinə və qastrol səfərlərinin təşkili sahəsində göstərdiyi yüksək təşkilatçılıq qabiliyyətinə görə, Bəhram Osmanov isə İsveç dramaturqu L.Nurenin “Mən gəldim, qızlar!” (“Mühəribə”) tamaşasına verdiyi yüksək səviyyəli quruluşa görə bu nüfuzlu mükafata layiq görülmüşlər.

Azərbaycan Dövlət Gənc Tamaşaçılar Teatrının kollektivi bu ilin sentyabr-oktyabr aylarında Rusiya Federasiyasının Həştərxan Dövlət Gənc Tamaşaçılar Teatrında və Kalmıkiya Respublikasının Milli Dram Teatrında qastrol səfərində olmuş və 3 tamaşa ilə uğurla çıxış etmişdir.

Mükafat teatrxadimlərimizə qastrolun uğurlu nəticələrinə görə verilmişdir.

“İLİN MƏDƏNİYYƏT İŞÇİSİ”

Tbilisidəki Azərbaycan Mədəniyyət Muzeyinin direktoru ilin mədəniyyət işçisi adına layiq görülmüşdür

“Əsrin Ziyalıları” İctimai-Siyasi Birliyi Tbilisidəki M.F.Axundzadə adına Azərbaycan Mədəniyyət Muzeyinin direktoru Leyla Əliyevanı “İlin mədəniyyət işçisi” adına layiq görmüşdür.

Birliyin üzvü Qüdrət Kazımova mükafatı təqdim etmişdir. O bildirmişdir ki, L.Əliyeva qısa vaxt ərzində muzeydə yaradılmış səliqə-sahmana, yüksək təşkilati işlərə və Azərbaycan dramaturgiyasının banisi M.F.Axundzadə barəsində müxtəlif maraqlı sənədlərin toplanmasında xidmətlərinə görə bu ada layiq görülmüşdür.

Tədbirdə iştirak edən Xəzər Universitetinin professoru Əli Hüseynov, alim Vaxtanq Toradze, fəlsəfə elmləri doktoru Raisa Robakidze və başqaları birliyin çox layiqli seçim etdiyini vurğulamışlar.

Sonda L.Əliyeva əməyinə verilən qiymətə görə minnətdarlıq etmiş, muzeyin Azərbaycan və gürcü xalqlarının dostluq mərkəzinə çevrilməsi, Gürcüstanda böyük mütəfəkkir M.F.Axundzadənin adının əbədiyaşar olması üçün bundan sonra da var gücünü sərf edəcəyini bildirmişdir.

RƏSSAMIMIZIN ƏSƏRLƏRİ PARİSDƏ BÖYÜK MARAQ DOĞURMUŞDUR

Dekabrın 7-15-də Parisin MARAİS incəsənət mərkəzinin məşhur Paulia Roza qalereyasında Milad və Yeni il bayramlarına həsr olunmuş kiçik formatlı rəsm əsərlərindən ibarət sərgi keçirilmişdir

Fransa, ABŞ, Yunanıstan, İsrail, Litva və digər ölkələrdən 15 rəssamın əsərlərinin nümayiş olunduğu sərgidə Azərbaycanı rəssam Nigar Nərimanbəyova təmsil etmişdir. Sərgi iştirakçıları Ser Beatris, Vazakas Filippas, Smit Aldis, Lenn Mişa, Didur Galina kimi tanınmış rəssamların əsərləri ilə yanaşı, Nigar Nərimanbəyovanın “Uşaqılıq yuxuları” mövzusu ətrafında çəkdiyi rəsmlərlə tanış olmuşlar. Rəssamın əsərləri tamaşaçılarda böyük maraq doğurmuşdur.

Sərginin təşkilatçılarından Stella Kalinina azərbaycanlı rəssamın əsərlərinin əsas məziyyətindən bəhs edərək demişdir: “Nigar Nərimanbəyovanın rəsmləri insanlara artıq nağıla dönmüş xoş və unudulmaz uşaqılıq illərini xatırladır, sərgiyə gələnlərdə yüksək əhvalruhiyyə yaradır”.

Sərginin açılışında tanınmış rəssamlar, ictimaiyyət nümayəndələri və diaspor təmsilçiləri iştirak etmişlər.

AZƏRBAYCANIN İLK STERİLİZASIYA QURĞUSU YARADILIR

“Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Radiasiya Problemləri İnstitutu və Beynəlxalq Atom Enerjisi Agentliyinin (BAEA) Azərbaycanda sterilizasiya məqsədilə güclü qamma mənbəli qurğunun işə salınması” birgə layihəsi çərçivəsində respublikada ilk dəfə quraşdırılan sterilizasiya qurğusunun 2015-ci ildə istifadəyə veriləcəyi gözlənilir”

Bunu Trend-ə Radiasiya Problemləri İnstitutunun direktoru Adil Qəribov deyib. Onun sözlərinə görə, sterilizasiya qurğusunun quraşdırılması üçün tələb olunan avadanlıqlar, karkas artıq Bakıya gətirilib. Qurğunun quraşdırılması ilə BAEA-nın elan etdiyi tenderdə qalib gələn Macarıstanın İzotop İnstitutu məşğul olur. Sterilizasiya qurğusu Bakının ətraf ərazisində - Qobuda quraşdırılır.

Qurğu üçün əlavə olaraq dozimetrik və mikrobioloji, yəni keyfiyyətə nəzarət laboratoriyaları da yaradılacaq. Hər hansı məhsul sterilizasiya olunduqdan sonra onda mikroorqanizmin tələf olub-olmaması mikrobioloji laboratoriyada yoxlanacaq: "Qurğunun şüalanma korpusunun quraşdırılması ilə bağlı işlər, demək olar ki, başa çatmaq üzrədir. Ancaq qurğunun istifadəyə verilməsi üçün laboratoriyaların korpusu, ofis də hazır olmalıdır. Yəqin ki, bu işlər gələn il qurtarar. 2015-ci ildən isə qurğu istifadəyə verilir".

A.Qəribov bildirib ki, sterilizasiya qurğusu istifadəyə verildikdən sonra qamma şüaları ilə müxtəlif obyektlər şüalandırılacaq və məhsulların istifadə müddəti artırılacaq. Bununla da Azərbaycanda taxıl, kartof və digər ərzaq, kənd təsərrüfatı məhsullarının istifadə müddətini artırmaq və onların tez xarab olmasının qarşısını almaq mümkün olacaq.

UŞAQLARA VƏ AHİL İNSANLARA YARDIMÇI OLAN TELEFON

Avstraliyada uşaqlara və ahil insanlara qulluq etməyə kömək edən “Cloudphone” telefon modeli istehsal olunmuşdur

Model xarici görünüşünə görə peycer və telefon arasında olan qurğunu xatırladır. Qurğunu asanlıqla idarə etmək mümkündür. Bunun üçün səsle komanda vermək kifayət edir. Telefon zənglərlə yanaşı, istifadəçinin harada olmasını və getdiyi marşrutu müəyyənləşdirərək, məlumatları qohumların elektron poçtuna və ya mobil qurğusuna göndərir. Bundan başqa, qurğu ailə üzvlərinə himayədə olan şəxsin marşrutdan yayınması haqqında zəng və ya bildirişlə xəbər verir.

Eyni zamanda, telefon vasitəsilə istifadəçinin fiziki vəziyyətini, müəyyən vaxt ərzində onun neçə addım atmasını, nə qədər məsafə qət etməsini, evdə nə qədər olmasını, kimə və nə vaxt zəng etməsini, həkimin tövsiyələrinə əməl etməsini öyrənmək mümkündür. Qurğunun digər vacib funksiyalarından biri şərti sözlə verilən həyəcan və təhlükə siqnalının çatdırılmasıdır. Belə ki, telefon himayədə olan şəxsin yığılmasını və ya uzunmüddətli hərəkətsiz qalmasını qeydə alan zaman müstəqil şəkildə ailə üzvlərini və ya xilasetmə xidmətlərini xəbərdar edə bilir.

Qiyməti təxminən 200 dollar təşkil edəcək qurğunun gələn ilin ortalarında satışa çıxarılması gözlənilir.

“2013 - CÜ İLİN SÖZÜ”

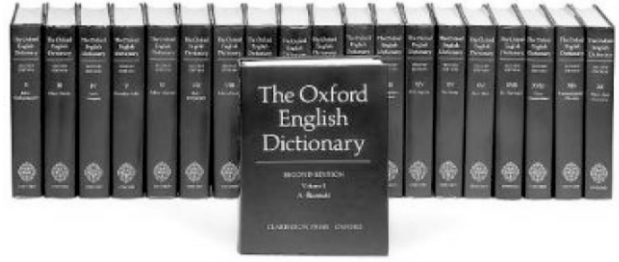
*Smartfonla çəkilmiş avtoportreti bildirən termin
Oksford lüğətinin versiyasına görə “2003-cü ilin sözü” hesab edilmişdir*

İngilis dilinin Oksford lüğətini tərtib edənlər “selfie” neologizmini “2013-cü ilin sözü” kimi müəyyən etmişlər. Linqvistlər bu terminə belə tərif vermişlər: insanın özünün, bir qayda olaraq, smartfon və ya veb-kamera vasitəsilə çəkdiyi və sosial şəbəkələrdə yerləşdirdiyi fotosəkil.

Bu termin ilk dəfə 2002-ci ildə işlədilmişdir. Lakin rəqəmsal fotoqrafiya geniş yayıldıqdan sonra həmin termindən daha geniş istifadə edilir.

Lüğətin redaktorları tərəfindən aparılmış hesablamalar göstərmişdir ki, “selfie” sözünün işlədilmə tezliyi keçən ildəkinə nisbətən 17 min faiz artmışdır. 2013-cü ilin avqust ayında həmin termin Oksford lüğətinin onlayn versiyasına daxil olunmuşdur. İndi “selfie” sözünü lüğətin ənənəvi versiyasına daxil etmək məsələsi nəzərdən keçirilir.

Oksford lüğəti hər il ən yaxşı neologizmə mükafat təqdim edir. Keçən il həmin mükafata “omnishambles” sözü (latın dilində “omni” – “tam, bütün” və ingilis dilində “shambles” – “tam qarmaqarışlıq” sözlərindən) layiq görülmüşdü. Bu sözün mənası “xilas olmaq perspektivi çox dumanlı olan çətin vəziyyət” deməkdir.

UNİKAL KOMPÜTER - ŞƏHƏR

Portuqaliyanın Paredes şəhəri yaxınlığında unikal kompüter-şəhər inşa olunacaq

Bu qeyri-adi tikintinin özəlliyi ondan ibarətdir ki, bütün elementlər, o cümlədən yol hərəkəti və ya fənər işıqları vahid əməliyyat sisteminin köməyi ilə idarə olunacaq.

“PlanIT Valley” adlandırılan kompüter-şəhər 225 min nəfərin məskunlaşması üçün nəzərdə tutulmuşdur.

Layihənin rəsmi saytında deyildiyinə görə, “PlanIT Valley” Portuqaliya hökumətinin milli maraqlar dairəsinə aid edildiyinə görə şəhər insanlar üçün yaşayış yeri olmaqla yanaşı, eyni zamanda, tərəfdaş şirkətlər üçün təcrübə laboratoriyası, smart texnologiyalar və startaplar üçün sınaq mərkəzi rolunu oynayacaq.

Layihəyə əsasən, şəhərdəki çoxsaylı cihazlar temperaturu, işıqlanma səviyyəsini, rütubəti, hərəkət intensivliyini, istilik və su təchizatının vəziyyətini

ölçəcək və əldə olunan məlumatlar həmişə toplanaraq, analiz ediləcək.

Əgər şəhərin bir hissəsində suyun yüksək səviyyədə olması qeydə alınsa, nasoslar onu şəhərin digər hissəsinə çəkib vuracaq. Gündüz havanın aşağı temperaturda olacağı proqnozlaşdırılsa, sistem avtomatik olaraq evlərdə temperaturu və küçə işıqlarının parlaqlığını artıracaq.

Qeyd etmək lazımdır ki, yerli sakinlər şəhər infrastrukturunun bir hissəsini müstəqil şəkildə idarə edə biləcəklər.

ENERJİ CİBDƏ DOLDURULACAQ

Akkumulyator batareyasının enerji çatışmazlığı smartfon və planşetlər üçün həmişə problemdir

Müasir cihazların əksəriyyəti çıxarılmayan akkumulyatorlarla təchiz edilib və bu, problem yaradır, çünki enerjidoldurma qurğusunu özünə daşımaq heç də rahat deyil. ICTnews- bildirir ki, ChargeCard təxminən kredit kartı qalınlığında enerjidoldurma qurğusudur və noutbuka qoşulması

üçün USB konnektora malikdir. ChargeCard vasitəsilə mobil telefonu avtomobil elektrik şəbəkəsi və ya noutbuk vasitəsilə enerji ilə doldurmaq olar. Sözügedən enerjidoldurma qurğusu pul kisəsində belə yerləşə bilər. Qurğunun qiyməti 25 dollardır.

BAŞ KATİB JANDOS ASANOV: TÜRKPA ÖTƏN İLLƏRDƏ BÖYÜK İNKİŞAF MƏRHƏLƏSİ KEÇMİŞDİR

TürkPA-nın baş katibi Jandos Asanov noyabrın 22-də qurumun tarixi, fəaliyyəti, qazandığı nailiyyətlər barədə AzərTAc-a müsahibə vermişdir

2008-ci il noyabrın 21-də İstanbulda Azərbaycan, Türkiyə, Qazaxıstan və Qırğızıstan qanunverici orqanları arasında Türkdilli Ölkələrin Parlament Assambleyasının (TürkPA) yaradılmasına dair saziş imzalanmışdır. Ötən illərdə TürkPA böyük inkişaf mərhələsi keçmişdir.

Jandos Asanov demişdir ki, tarixən türkdilli xalqlar və icmalar hər zaman bir-biri ilə bağlı olmuşlar. Keçən əsrin 90-cı illərində baş verən geosiyasi dəyişikliklər dünyanın siyasi xəritəsində yeni türkdilli dövlətlərin yaranmasına gətirib çıxarmış və onlar arasında əlaqələr inkişaf edərək genişlənməyə və dərinləşməyə başlamışdır. Bu əlaqələrin əhatə dairəsi çoxşaxəlidir. Məsələn, 1993-cü il iyulun 12-də Almatıda Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti Təşkilatının (TÜRKSOY) yaradılmasına dair sazişin imzalanması türk xalqları və icmalarının mədəni irsinin dirçəlişi və təbliğatına yol açmışdır.

1990-cı illərdən başlayaraq təhsil sahəsində əməkdaşlıq kifayət qədər inkişaf etmişdir. Bu illər ərzində digər türkdilli dövlətlərdə Türkiyənin bir sıra təhsil müəssisələri açılmışdır. Hazırda tələbələrımız türkdilli ölkələrdə yerli universitetlərdə təhsil almaq kimi geniş imkanlara malikdir. Eyni zamanda, media nümayəndələri də ölkələr arasında mütəmadi olaraq informasiya axınıni təmin edirlər.

Türkdilli dövlətlər arasında əlaqələr yüksək səviyyəyə çatdıqdan sonra türk dünyasında dövlətlərərası münasibətlərin inkişafına yardım edən və hərtərəfli əməkdaşlığı əlaqələndirən qurumlara tələbat artmışdır. Bunun nəticəsi olaraq, 2008-ci ildə TürkPA, 2009-cu ildə isə Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurası yaranmışdır. TürkPA-nın əsas məqsədi quruma üzv ölkələr arasında daimi inkişaf üçün qanunvericilik bazasının yaradılmasıdır. Bir sözlə, TürkPA türk dünyasının parlamentidir.

Cari il oktyabrın 1-dən etibarən TürkPA-nın əsas orqanı - Katibliyi fəaliyyətə başladı və daimi əsasda Bakıda yerləşdi. Bu il isə TürkPA-nın baş katibi vəzifəsi rotasiya qaydasında Azərbaycandan Qazaxıstana keçdi. TürkPA çərçivəsində mədəniyyət, təhsil, iqtisadi əməkdaşlıq, qanunvericilik və beynəlxalq əlaqələr sahələri ilə məşğul olan dörd komissiya fəaliyyət göstərir. Beləliklə, TürkPA-nın institutlaşması davam edir. Eyni zamanda, TürkPA ATƏT Parlament Assambleyası, Parlamentlərarası İttifaq, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı və bir sıra digər beynəlxalq qurumlarla əməkdaşlıq əlaqələri yaratmışdır.

Türkdilli ölkələr arasında əməkdaşlıq imkanlarından bəhs edən J.Asanov təşkilatın üzvü olan dövlətlərin daxili zənginliyə və sürətli iqtisadi tərəqqiyə malik olduğunu vurğulamışdır.

Baş katib demişdir ki, ölkələrimiz müxtəlif beynəlxalq və regional təşkilatların üzvüdür. Buna görə də, türk qurumları Şərq, Qərb, Şimal və Cənub hökumətlərərası təşkilatlar arasında bir körpü kimi fəaliyyət göstərə bilər və bunun üçün kifayət qədər potensial vardır. Yuxarıda qeyd olunan bir sıra məsələlər TürkPA-nın gündəliyinə daxil edilməlidir və həll olunmalıdır. Bu gün türk ölkələri müasir dünya ilə ayaqlaşmaq üçün qarşılıqlı informasiya mübadiləsini genişləndirməlidir. Bizim xəbər agentlikləri və jurnalistlər üçün kifayət qədər görüləcək işlərimiz vardır. Eyni zamanda, bu gün biz digər türk dillərini bilən ekspert, mütəxəssis və alimlərə ehtiyac duyuruq. Bu, bizə mədəniyyət, elm, təhsil və başqa sahələrdə nailiyyətlər qazanmağa və təcrübə mübadiləsinə imkan yaradır.

J.Asanov bildirmişdir ki, TürkPA BMT-nin Nizamnaməsinə tam sadıqdır. Bundan əlavə, ölkələrimizin hamısı ATƏT-in üzvləridir və bu qurumun hədəf və məqsədlərini qəbul edir. Bu məsələlər TürkPA tərəfindən qəbul edilən Bişkek və Ankara bəyannamələrində öz əksini tapmışdır və həmin sənədlərdə Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və sərhəd toxunulmazlığı əsasında sülh yolu ilə həll edilməsinin vacibliyi vurğulanır.

Azərbaycan haqqında zəngin təəssüratlarından danışan J.Asanov xalqımızın qonaqpərvərliyini yüksək qiymətləndirmiş, Bakının qədim və müasir memarlıq nümunələrinin şəhərə xüsusi gözəllik verdiyini söyləmişdir.

Baş katib TürkPA Katibliyinin fəaliyyətinə dəstəyinə görə Milli Məclisə təşəkkürünü bildirmişdir. O, artıq Azərbaycan dilini öyrənməyə başladığını, yaxın vaxtlarda bu dildə sərbəst danışmaq arzusunda olduğunu diqqətə çatdırmışdır.

“MOLLA NƏSRƏDDİN VƏ KOROĞLU KİMİ ORTAQ DƏYƏRLƏRİMİZ VAR”

Metin Ekici: Gələcəkdə UNESCO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrs Siyahısına salınması üçün təklif edən biləcəyimiz Molla Nəsrəddin və Koroğlu kimi ortaq dəyərlərimiz var

UNESCO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrs Siyahısına salınması üçün aşığı sənəti və Novruz bayramını Azərbaycan və Türkiyə birlikdə təklif etmişdir. Hər iki irs nümunəsi artıq siyahıya daxil edilmişdir. Gələcəkdə siyahıya təklif edən biləcəyimiz Molla Nəsrəddin və Koroğlu kimi ortaq dəyərlərimiz vardır.

Bu sözləri UNESCO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrsin Qorunması üzrə Hökumətlərarası Komitəsinin Bakıda keçirilən 8-ci sessiyasında iştirak edən UNESCO-nun Türkiyə Milli Komissiyasının Qeyri-Maddi Mədəni İrs Komitəsi sədrinin katibi Metin Ekici dekabrın 3-də AzərTAc-a müsahibəsində söyləmişdir.

Qonaq bu günədək Türkiyənin 11 mədəni irs nümunəsinin UNESCO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrs Siyahısına qəbul olduğunu vurğulayaraq, bu sessiyada siyahıya salınması üçün türk qəhvəsini təklif etdiklərini demişdir.

Metin Ekici nəzərə çatdırmışdır ki, ortaq qeyri-maddi mədəni irs nümunələrimizi qoruyub saxlamaq, gələcək nəsllə çatdırmaq, öz kimliyimizi tanımaq baxımından belə tədbirlər vacibdir.

Türkiyəli qonaq belə bir mötəbər tədbirə uğurla ev sahibliyi etdiyinə görə Azərbaycana hökumətinə təşəkkürünü bildirmişdir. M. Ekici bir ay əvvəl Azərbaycan paytaxtında keçirilmiş Üçüncü Bakı Beynəlxalq Humanitar Forumunda iştirak etdiyini söyləyərək demişdir ki, belə tədbirlər beynəlxalq səviyyədə Azərbaycanın tanınması istiqamətində uğurlu addımların atıldığını göstərir.

“BİZİ BİR MİLLƏT EDƏN QEYRİ - MADDİ MƏDƏNİ İRS NÜMUNƏLƏRİMİZDİR”

Salih Taner Serin: İstər aşığı sənəti, istər musiqi, istərsə də xalq rəqsləri sahəsində bizi bir millət edən ortaq qeyri-maddi mədəni irs nümunələrimizdir

Bu sözləri UNESCO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrsin Qorunması üzrə Hökumətlərarası Komitəsinin Bakıda keçirilən 8-ci sessiyasında iştirak edən Türkiyənin Akşehir Nəsrəddin Hoca və Turizm Dərnəyinin təmsilçisi Salih Taner Serin dekabrın 3-də jurnalistlərə müsahibəsində söyləmişdir.

Qonaq sessiya müddətində Azərbaycanın qeyri-maddi mədəni irs nümunələri barədə daha çox məlumat alacaqlarını vurğulayaraq demişdir: “Dekabrın 1-də Heydər Əliyev Sarayında təqdim edilən folklor rəqs nümunəsi möhtəşəm idi. Xüsusilə də Avropa və digər ölkələrdən gələn və bizim mədəniyyətimizə bələd olmayan insanlar bu konserti heyranlıqla seyr etdilər”.

Taner Serin ortaq mədəni dəyərlərimiz arasında Molla Nəsrəddinin də olduğunu vurğulamışdır. Qeyd etmişdir ki, həm filosof, həm də yumorist personaj kimi tanınan Molla Nəsrəddinin irsi səkkiz əsrdən bəri öyrənilir və təbliğ edilir. O, Molla Nəsrəddinin UNESCO-nun qeyri-maddi mədəni irs siyahısına salınması istiqamətində ölkələrimizin birlikdə əhəmiyyətli addım atacağına ümidvar olduğunu söyləmişdir.

ƏN YAXIN ÖLKƏ - AZƏRBAYCANDIR

Türkiyədə keçirilən rəy sorğusuna əsasən insanlar özlərinə ən yaxın ölkə kimi Azərbaycanı görür

Türkiyənin Kayseri şəhərindəki Kadir Has Universiteti xalqın xarici siyasət mövzularına münasibətini öyrənmək üçün rəy sorğusu keçirib. “Cihan” agentliyinin verdiyi məlumata görə, 26 vilayətdə min nəfərlə keçirilən sorğuda respondentlərin 28%-i Türkiyəyə ən yaxın ölkə kimi Azərbaycanı gördüklərini bildiriblər. Sorğuya əsasən ölkədə türk dünyası ilə yaxınlaşmanın tərəfdarları da artıb. Respondentlərin 24%-i düşünür ki, Türkiyə öz xarici siyasətini Azərbaycan və türk cümhuriyyətləri ilə birlikdə aparmalıdır

AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES
TÜRKMENELİ İŞBİRLİĞİ VE KÜLTÜR VAKFI
TURKMENELI COOPERATION AND CULTURAL FOUNDATION

Sayı - Number : 1298 Tarih - Date : 22.11.2013

Jeremy Salt

GALLIPOLI AND WHY TURKS ARE ANGRY

There are few Australians competent to pass judgment on what happened in late Ottoman history, yet there is no shortage of Australians who do just that. On May 8 this year the NSW Legislative Assembly reaffirmed a resolution it passed in 1997 recognizing and condemning alleged genocides of Armenians, Assyrians and Greeks by the Ottoman government between 1915 and 1922.

Let's take the last of these dates first. It was in 1922 that the Turkish nationalists succeeded in driving back to the sea a Greek army ferried across the Aegean by an allied fleet in 1919. Landing in Izmir on May 19, the Greeks began committing atrocities immediately and continued to commit then until finally defeated by the Turks in 1922. Visiting the region in 1921, Arnold Toynbee wrote of a 'war of extermination' being conducted by the Greeks against the Turks. Indeed, only six months after the Greek landing, an Interallied Commission of Inquiry had concluded that in areas invaded by the Greeks "there is a systematic plan of destruction of the Turkish villages and extinction of the Moslem population. This plan is being carried out by Greek and Armenian bands which appear to operate under Greek instructions and sometimes even with the assistance of Greek regular troops."

The representative of the International Red Cross, M. Gehri, found that elements of the Greek army had been employed in the extermination of the Muslim population. The Greeks almost reached Ankara before their campaign finally collapsed in the face of Turkish resistance. This catastrophic enterprise culminated in a population exchange which uprooted Turks from their homeland in Greece and Greeks from their homeland in western Anatolia.

Elsewhere, between the end of the war and 1922, in eastern Anatolia, the Caucasus and southeastern Anatolia, the British, the French, Armenians, Georgians, Azerbaijanis, Kurds, Turks, white Russians and the Bolsheviks were involved in a bloody free-for-all over domination of territory and control of resources, especially the oil of the Caspian sea and the deep water ports and cotton fields of the eastern Mediterranean. The perpetrators of violence were not all on one side and the victims on the other. Both were on all sides.

As for the Armenians and the war itself, the critical date in 1915 was not April 24, when Armenian committees in Istanbul and elsewhere were closed down and their members arrested, but a week earlier when thousands of Armenians launched an uprising in the eastern Anatolian city of Van. Within a month they had captured the city, handed it over to Russia, the enemy, slaughtering many thousands of Muslims in Van and in the villages around the nearby lake and triggering off a mass exodus of refugees.

It was this uprising that triggered off the recommendation of the Ottoman military command - later ratified by the government - that all Armenians should be moved out of the war zone. The 'relocation' order was issued towards the end of May. The Ottoman government argued, and the Turkish government still argues, that the decision was driven by sabotage of lines of supply and

communications by thousands of Armenian irregulars fighting in tandem with the Russian army for the 'liberation' of Anatolian provinces in which Armenians constituted less than 20 per cent of the overall population. The Tsar used Armenians and Assyrians just as the British used the Arabs, with both being promised an independence they never got.

Armenians had been attacking Muslim villages from the outbreak of the war up to the time the 'relocation' order was issued. In January, 1915, the Ottoman Third Army, responsible for the defence of northeastern Anatolia, had been shattered by the Russian defeat at Sarikamis. Tens of thousands of men froze to death overnight and the army remained incapable of launching offensive operations for three years. With all young Muslims of fighting age off at the front at Gallipoli and in Mesopotamia or northwest Persia, villages were largely undefended. The military command had been unable to stem Armenian attacks on lines of supply and communications and the triumph of the Armenians and Russians at Van, was the final straw.

Close to three million Ottoman civilians died in this war, from all causes, including massacre, disease, exposure and malnutrition. About 2.5 million were Muslims. The figure of 1.5 million Ottoman Armenian dead is an exaggeration, given that this was about the total number of Armenians living in Ottoman lands and that hundreds of thousands survived the war.

The true Armenian figure for death from all causes during the course of the war was probably between 600,000 to 800,000, which itself is a huge number. The population of the eastern provinces, Muslim and Christian, was in some cases reduced by 40 to 60 per cent.

Figures compiled from documents written at the time by army commanders and officials returning to recaptured land indicate that about 500,000 Muslims were massacred during the war, mostly in eastern Anatolia by Russian and/or Armenian forces, and mostly when the region was occupied by Russian forces and their Armenian protégés from 1916 to 1918. Ottoman forces returned to a charnel house. The Russians themselves were shocked by Armenian violence towards Muslims, especially the Kurds. As related by the survivors in documents kept in Ottoman archives, the crimes committed were as inhumane as any that might be imagined.

The Armenians suffered terribly in the war but so did everyone else. The 'relocation' was a particular act. The reasons for the decision cannot be taken out of the context of military history, whatever judgments people want to pass. Sent southwards in poorly guarded convoys because there was not the manpower to protect them, the Armenians were attacked on the way by Kurdish and Arab tribes. Revenge for massacres committed by Armenians was a clear motive. The Ottoman archives contain numerous documents sent in code to provincial officials, urging them to take more stringent measures to protect the convoys. Towards the end of 1915 commissions were set up to investigate the crimes that had been committed. In the court-martials of close to 1600 officials, gendarmes and soldiers which followed, some of those found guilty were executed and others were imprisoned. After the war Kurdish tribal leaders estimated that about 400,000 of their people had been killed by Armenians, conceding that they had killed about the same number in return. The extent to which massacre and counter massacre in eastern Anatolia was the culmination of longstanding conflict between Kurds and Armenians has never been fully acknowledged.

All of the foregoing only scratches the surface of what is generally not known in the western cultural mainstream. While it would not be helpful for Turkey to put obstacles in the way of Australian politicians planning to visit Gallipoli, it would help if these same politicians made it their business to take note of what Turks are saying rather than passing resolutions born of ignorance and propaganda. The First World War, as it was fought in Ottoman lands, was a war of annihilation from which no one comes out with clean hands, including the ancestors of the ethno-religious groups now making accusations of genocide against 'the Turks.' Perpetrators and victims are to be found on the same side all around. The day that these groups demanding recognition of 'genocide' own up to the terrible crimes committed by their forefathers will be the day true reconciliation begins. Australian politicians should leave this issue to the historians and if local councils want to build monuments to the victims of this terrible war it should be to all of them, and not one group. They are united in death just as some of their ancestors are unfortunately united in blind hatred.

“LTE” ŞƏBƏKƏSİ ABONENTLƏRİNİN SAYI 9 DƏFƏ ARTACAQ

“J'son & Partners Consulting” şirkəti tərəfindən verilən məlumata əsasən, telekommunikasiya və informasiya texnologiyaları bazarında ixtisaslaşan “LTE” dördüncü nəsillə rabitə standartı abonentlərinin sayı 2017-ci ilədək dünyada 900 milyona çatacaq

Tədqiqata əsasən, 2012-ci ildə operatorların “LTE” şəbəkəsi infrastrukturuna ümumi xərcləri 8,7 milyard dollar dəyərində qiymətləndirilmiş, 2013-cü ilin mayında abunəçilərin sayı 100 milyon nəfər təşkil etmişdir. Proqnozlara görə, 2013-cü ildə xərclərin həcmi 24,3 milyard, 2015-ci ildə 36,1 milyard dollaradək artacaq. 2013-cü il oktyabrın əvvəlinə olan vəziyyətə görə, dünyanın 81 ölkəsində 213 “LTE” kommersiya şəbəkəsi fəaliyyət göstərmişdir. Proqnozlara əsasən, 2017-ci ilədək dünyanın 120 ölkəsində artıq 400 şəbəkə mövcud olacaq.

SƏS AXTARIŞ SİSTEMİ

Google Chrome

“Google Chrome” brauzerində səs axtarış sistemi istifadəyə verilib

Kompüter və noutbuklar üçün “Google Chrome” brauzerində səs axtarış sistemi istifadəyə verilmişdir. “Google Voice Search Hotword” genişlənməsinin beta-versiyasını şirkətin rəsmi internet mağazasından yükləmək olar.

Genişlənməni quraşdırdıqdan sonra istifadəçilərə “Google.com” səhifəsini açmaq və “OK, Google” demək təklif edilir. Bundan sonra axtarılan söz və ya ifadəni söyləmək lazımdır.

“LED” İŞIQLANDIRMA SİSTEMİ

2016-cı ildə fon işıqlanması qisminə diodlu işıqlandırmadan (LED) istifadə olunan maye-kristal televizorların (LCD) bazar payı 90 faizə çatacaq

Bu barədə “IHS” analitik-informasiya agentliyinin tərkibinə daxil olan “IMS Research” tədqiqat şirkətinin analitikləri proqnoz vermişlər.

Analitiklərin qiymətləndirməsinə əsasən, cari ildə televizorlar üçün tədarük edilməsi gözlənilən 231 milyon maye-kristal panelin 207 milyonu işıq diodlu işıqlandırma ilə təchiz ediləcək. Qalan 24 milyon əvvəlki nəsillə texnologiyaların tətbiqi ilə soyuq katodlu flüorasan lampalar (CCFL) əsasında yaradılacaq.

Mütəxəssislər proqnozlaşdırır ki, 2016-cı ilədək bazara tədarük edilən maye-kristal televizorların 100 faizi işıq diodlu işıqlandırma ilə təchiz ediləcək.

Hazırda Yaponiyanın “Sharp” şirkəti “CCFL” işıqlandırma ilə təchiz olunan “LCD” panellərin istehsalını tam dayandırmışdır. Cənubi Koreyanın “Samsung” və “LG” şirkətləri də bunu etməyə hazırlaşır. Belə ki, onların istehsal etdikləri maye-kristal televizorların 95 faizində diodlu işıqlandırmadan istifadə edilir. İlin sonunadək isə nisbətən daha yüksək olacağı gözlənilir.

ABŞ-İN TƏHSİL MÜƏSSİSƏLƏRİNDƏ “SUPER WI-FI” ŞƏBƏKƏSİ YARADILACAQ

Sistem televiziya yayımı üçün ayrılan istifadəsiz tezliklərdə işləyəcək

ABŞ-ın beş yüzə yaxın universitet və kolleci internetə çıxış üçün 8 kilometrlik radiusu əhatə edəcək yeni “Super Wi-Fi” simsiz genişzolaqlı texnologiya ilə təchiz ediləcək.

Yeni şəbəkə əhatə radiusu 100 metrə çatan adi “Wi-Fi”dan dəfələrlə güclü olacaq. İlk olaraq texnologiyayı Qərbi Virjiniya Universiteti tətbiq etdikdən sonra digər təhsil müəssisələri də bu sistemə qoşulacaq

SMARTFONLARIN TƏDARÜKÜNDƏ REKORD

Çinin "Strategy Analytics" analitik şirkəti cari ilin üçüncü rübündə dünya bazarında smartfonların global tədarükünün yüksək həddə çatdığını açıqlamışdır

Bildirilmişdir ki, tarixdə ilk dəfə satılan smartfonların sayı 250 milyonu ötmüşdür. Bu da ötən ilki göstəricidən 45 faiz çoxdur.

STRATEGYANALYTICS

"Samsung" dünya bazarına "Apple" ilə müqayisədə iki dəfə çox smartfon çıxarmışdır. Qabaqcıl "Galaxy S4" smartfon modelinin tədarükü gözlənilməyindən bir qədər zəif olsa da, yeni "Galaxy Note 3", eləcə də "Galaxy Y" kimi smartfonlara davamlı tələbat Koreya istehsalçısına satış həcmi artırmağa imkan vermişdir.

Say vahidində "Samsung"un tədarükü il ərzində 55 faiz artaraq 88,4 milyon ədəd təşkil etmişdir. Bu da şirkətə bazarda 35 faizlik paya sahib çıxmağa imkan yaratmışdır.

"GSMA"-YA QOŞULAN İLK SOSIAL ŞƏBƏKƏ

"Facebook" sosial şəbəkəsi hazırda dünyanın 218 ölkəsinin 750 mobil rabitə operatorunu özündə birləşdirən "GSMA" Mobil Operatorlar Assosiasiyasına üzv olmuşdur

Assosiasiya iştirakçıları 3 milyarddan çox abunəçiyə "GSMA" və "3G" standartlarında öz xidmətlərini təqdim edir ki, bu da dünya mobil internet istifadəçilərinin 86 faizini təşkil edir.

"GSMA"-nın başlıca məqsədi mobil rabitə xidmətindən dünyanın istənilən yerində istifadə imkanının təmin edilməsi, insanlara bu xidmətdən asanlıqla istifadə etməsinə şəraitin yaradılması, fərdi abunəçilər və ümumilikdə iqtisadiyyat üçün bu xidmətlərin dəyərinin artırılması, eləcə də rabitə operatorlarına və onların tədarükçülərinə yeni kommersiya imkanlarının təqdim edilməsidir.

"Facebook" "GSMA"-ya qoşulan ilk sosial şəbəkə olmuşdur. Şirkət nümayəndələri bildirmişlər ki, assosiasiyanın işində fəal iştirak üçün maksimum səy göstərəcəklər.

Öz növbəsində "GSMA"-ya qoşulma sosial şəbəkəyə "Internet.org" layihəsinin inkişafına xeyli irəliləməyə kömək edəcək. Bu layihənin iştirakçıları müxtəlif resurslar, qabaqcıl təcrübə və rəngarəng alətlər mübadiləsi edərək mobil internetin inkişafının əsas sahələri üçün həllər axtarışındadırlar.

MICROSOFT TƏƏCÜBLƏNDİRİR

Microsoft öz fəaliyyəti haqqında hesabat dərc edib

Korporasiya analitikləri yüksək göstəricilər ilə təəccübləndirib. Bir il ərzində şirkətin mədaxili 15% artaraq 18,5 milyard dollar olub. Ekspertlər bu göstəricini 17,8 milyard səviyyəsində proqnozlaşdırmışdılar. Korporasiyanın xalis mənfəəti 20% artaraq 5,2 milyard dollar olub. Beləliklə, 80 milyard dəyərində nağd vəsaitə malikdir.

Microsoftun gəlirinin əsas hissəsini biznes seqmentindən məsuliyyət daşıyan bölmə təmin edir. İstehlak qurğularının hazırlanması və istehsalı üzrə bölmənin nəticələri 4% artıb, lakin Windows əməliyyat sisteminin satışlarından əldə olunan gəlirin həcmi 7% azalıb. Microsoftdan bildirilib ki, Surface planşetlərinin satış həcmindən gəlir 400 milyon dollar təşkil edib.

RUSİYADA UŞAQ İNTERNETİ YARADILACAQ

Rusiyada uşaqlar üçün ixtisaslaşdırılmış rusdilli internet - zona "ДЕТИ" yaradılacaq. Bu domendə uşaqlar üçün maraqlı layihələr təqdim ediləcək.

Yeni domen zonası Runetdə ilin sonunda işə salınmalıdır. Orada saytlar yaratmaq mümkün olacaq. Yeni domen zonasında internetin az yaşlı istifadəçiləri üçün yalnız maraqlı, faydalı və təhlükəsiz saytlar fəaliyyət göstərəcək.

GÜRCÜSTANIN YENİ BAŞ NAZİRİ – İRAKLİ QARİBAŞVİLİ

Noyabrın 20-də Gürcüstan Prezidenti Georgi Marqvelaşvili İrakli Qaribaşvilinin ölkənin Baş naziri vəzifəsinə təyin edilməsi haqqında fərman imzalayıb

Prezidentin mətbuat xidmətinin məlumatına görə, Gürcüstan parlamentinin noyabrın 20-də keçirilmiş növbədənənar iclasında Nazirlər Kabinetinə etimad rəyi elan edilməsindən sonra G.Marqvelaşvili həmin fərmanı imzalayaraq, İ.Qaribaşvilini onun hökumətinin etimad rəyi qazanması münasibətilə təbrik edib.

Qeyd edək ki, noyabrın 18-də İ.Qaribaşvili rəsmən Gürcüstanın Baş naziri vəzifəsinə yeganə namizəd kimi irəli sürülmüşdü.

İ.Qaribaşvili 31 yaşındadır, 4 xarici dil bilir, İ.Cavaxişvili adına Tbilisi Dövlət Universitetini bitirmişdir, ailəlidir, 2 uşaq atasıdır.

İVANIŞVİLİ PARTİYANIN FƏXRİ SƏDRİ VƏZİFƏSİNDƏN DƏ İSTİFA VERDİ

Gürcüstanın Baş naziri hakim “Gürcü arzusu” partiyasının sədri seçilmişdir

Gürcüstanın hakim “Gürcü arzusu” partiyasının noyabrın 24-də keçirilmiş 3-cü qurultayında Gürcüstanın sabiq Baş naziri Bidzina İvanişvili partiyanın fəxri sədri vəzifəsindən də istefa verdiyini bəyan etmişdir.

Qurultayda partiyanın sədri Baş nazir İrakli Qaribaşvili, baş katib isə energetika naziri Kaxa Kaladze seçilmişdir.

Partiyanın yeni nizamnaməsi təsdiq edilmiş, Siyasi Şuranın üzvlərinin sayı isə 21 nəfərdən 12 nəfərə endirilmişdir.

FƏLƏSTİN XALQI İLƏ BEYNƏLXALQ HƏMRƏYLİK İLİ

BMT Baş Məclisi noyabrın 27-də 2014-cü ili Fələstin xalqı ilə Beynəlxalq Həmrəylik İli elan etmişdir

Müvafiq qətnamə ümumdünya təşkilatının üzvü olan ölkələrin səs çoxluğu ilə qəbul edilmişdir. Qətnaməni 7 ölkə əleyhinə, 56 ölkə bitərəf olmaqla 110 dövlət imzalamışdır.

Baş Məclis sənəddə 2014-cü ilin Fələstin xalqı ilə beynəlxalq həmrəylik ili elan olunmasını qərara alır və BMT-yə müraciət edərək, onu bir il ərzində hökumətlər, Birləşmiş Millətlər sisteminin müvafiq təşkilatları, hökumətlərarası və vətəndaş cəmiyyəti təşkilatları ilə əməkdaşlıq şəraitində tədbirlər keçirməyə çağırır.

BMT-nin Nyu-Yorkdakı iqamətgahında hər il noyabrın 29-da qeyd olunan Fələstin xalqı ilə Beynəlxalq Həmrəylik Gününə həsr olunmuş tədbirlər keçirilmişdir. Tədbirlər çərçivəsində Fələstin xalqının ayrılmaz hüquqlarının təmin olunması üzrə Komitənin xüsusi iclası keçirilmiş, habelə fələstinli musiqiçilərin iştirakı ilə konsert olmuşdur.

Fələstin xalqı son ildə təyini-müqəddəratı yolunda böyük tərəqqiyə nail olmuşdur. Baş Məclis keçən ilin noyabrında Fələstinə Birləşmiş Millətlər Təşkilatında müşahidəçi dövlət statusu vermişdir. Fələstin nümayəndə heyəti bu il noyabrın 19-da BMT-də - keçmiş Yuqoslaviya üzrə Beynəlxalq tribunal hakimlərindən birinin seçkilərində ilk dəfə səs vermişdir.

BMT-nin Baş katibi Pan Gi Mun beynəlxalq gün münasibətilə müraciətində Fələstin xalqının təyini-müqəddərat hüququnun təmin olunmasında ölkələrin məsuliyyətini onlara xatırlatmış, habelə fələstinlilərə və israillilərə müraciət edərək, onları bütün qüvvələrini ötən ilin avqustunda yenidən başlayan birbaşa danışıqlar vasitəsilə ikitərəfli məsələlərin həllinə yönəltməyə çağırmışdır.

HONDURASDA PREZİDENT SEÇKİLƏRİNDƏ HAKİM PARTİYANIN NAMİZƏDİ QALIB GƏLMİŞDİR

Hondurasın Ali Seçki Tribunalı noyabrın 24-də keçirilmiş prezident seçkilərində hakim Milli Partiyanın namizədi Xuan Orlando Ernandesin qalib gəldiyini elan etmişdir

Bu barədə Latin Amerikasını KİV-ləri məlumat yaymışdır. Tribunalın üzvləri səsvermə bülletenlərinin 80 faizindən çoxunu hesabladıqdan sonra bu nəticəyə gəlmişlər.

Orlando Ernandes 35,8 faizə yaxın səs toplamışdır. Onun əsas rəqibi, "Azadlıq və yenilənmə" partiyasının namizədi Ksiomara Kastroya (2009-cu ildə devrilmiş prezident Manuel Selayanın arvadı) seçicilərin 29,2 faizi səs vermişdir.

Hondurasın Ali Seçki Tribunalı bu nəticələri qəti hesab edir.

YƏHUDİLƏR FRANSADAN GEDİRLƏR

Fransada yaşayan yəhudilərin İsrailə immiqrasiyası xeyli artmışdır

Fransada yaşayan yəhudilər bu ölkəni tərk edərək İsrailə immiqrasiya edirlər. Keçən ilin yanvar-sentyabr aylarında 1469 yəhudi Fransanı tərk etmişdisə, 2013-cü ilin 9 ayında bu rəqəm 2185-ə çatmışdır.

Yəhudi Agentliyinin yaydığı məlumatda bildirilir ki, son zamanlar müxtəlif ölkələrdən İsrailə köçən yəhudilərin sayında artım müşahidə edilməkdə-

dir. Bu ilin yanvar-sentyabr aylarında beş qitədən 13903 yəhudi İsrailə köçmüşdür. ABŞ yeganə ölkədir ki, oradan immiqrasiya edən yəhudilərin sayı 8 faiz azalmışdır.

Avropa ölkələri arasında yəhudilər ən çox Fransada yaşayırlar və onların sayı təqribən 500 minə yaxındır.

NYU-YORKDA HƏR ALTI NƏFƏR SAKİNDƏN BİRİ VƏ HƏR BEŞ UŞAQDAN BİRİ DOYUNCA YEMİR

Bu məlumatlar "Aclığa qarşı Nyu-York koalisiyası" (New York City Coalition Against Hunger) təşkilatının yeni dərc edilmiş məruzəsində əks olunmuşdur

ABŞ Siyahıyaalma Bürosunun məlumatlarına əsasən aparılmış tədqiqat nəticəsində məlum olmuşdur ki, 2010-2012-ci illərdə Nyu-Yorkun təqribən 1,4 milyon sakini qida məhsulları azlığından əziyyət çəkmişdir. Bu, 2006-2008-ci illər üzrə müvafiq göstəricidən 200 min nəfər çoxdur.

Tədqiqatçılar bildirirlər ki, meqapolisin bu baxımdan ən pis vəziyyətdə olan rayonu Bronksdur. Orada yaşlı sakinlərin 36 faizi və uşaqların 49 faizi doyunca yemir.

"Aclığa qarşı koalisiya" təşkilatının icraçı direktoru Coel Berq deyir: "Bronksda uşaqların təqribən yarısı kifayət qədər qida məhsulları ala bilməyən ailələrdə yaşayır. Bununla bərabər, Nyu-Yorkda 53 milyardər yaşayır. Onların ümumi əmlakının dəyəri şəhərin büdcəsindən 3 dəfə artıqdır".

C.Berqin sözlərinə görə, son illərdə şəhərdə iqtisadi vəziyyətin bütövlükdə yaxşılaşmasına baxmayaraq, aclıq çəkənlərin sayı azalmır. Bu il ehtiyacı olanlar üçün pulsuz yeməxanalara gələnlərin sayı 10 faiz artmışdır. Bu, çox cəhətdən, keçən ilin oktyabr ayında ABŞ-ın Şərqi sahillərini cənginə almış və minlərlə insanı evsiz-şikmə qoymuş dağıdıcı "Sendi" qasırğası ilə bağlıdır.

Berq onu da qeyd etmişdir ki, son vaxtlar pulsuz qidalanma məntəqələrinin büdcədən maliyyələşdirilməsi azaldılmışdır.

Statistik məlumatlara görə, Nyu-York sakinlərinin 20 faizdən çoxu, yəni 1,7 milyon nəfər yoxsulluq həddindən aşağı səviyyədə yaşayır. Məlumat üçün bildirək ki, ABŞ-da üç nəfərdən ibarət olan və illik gəliri 18,5 min dollardan çox olmayan ailə kasıb ailə sayılır.

”EVLƏNƏNLƏR İŞLƏ TƏMİN EDİLƏCƏK ”

Azərbaycanda ailə quran iki işsiz gəncdən biri dövlət tərəfindən icbari olaraq işlə təmin ediləcəkdir

Milli Məclisin Sosial siyasət komitəsinin sədri Hadi Rəcəbli APA-ya açıqlamasında bildirib ki, bu, yeni hazırlanan “Gənc ailələrin sosial müdafiəsi” haqqında qanun layihəsində əksini tapıb.

H. Rəcəbli qeyd edib ki, layihədə nikaha girən işsiz cüt-lükdən birinin dövlət tərəfindən işlə təmin olunması ilə bağlı xüsusi müddəalar var: “Bunun üçün xüsusi kvotalar da müəyyən ediləcəkdir. Məqsəd sosial durumu ağır olan ailələri bu vəziyyətdən birdəfəlik çıxarmaqdır”.

Qanun layihəsinin tezliklə müzakirəyə çıxarılması gözlənilir.

RUSİYADA QEYDİYYATDA OLAN AZƏRBAYCANLILAR: 629 MİN 931 NƏFƏR

Azərbaycanlılar Rusiya Federasiyasında qeydiyyatdan keçən əcnəbilər arasında 5-ci yerdədir

APA-nın xəbərinə görə, bu barədə Rusiya Federal Miqrasiya Xidməti məlumat açıqlayıb. Məlumat əsasən Rusiya ərazisində 11 milyon 280 min 975 əcnəbi qeydiyyatdan keçib. Onlardan 629 min 931 nəfəri Azərbaycan vətəndaşlarıdır. Rusiya ərazisində qeydiyyatdan keçmiş əcnəbilərin sayına görə Özbəkistan vətəndaşları öndədir – 2 milyon 621 min 843 nəfər. Ukraynalıların sayı 1 milyon 605 min 85, Tacikistan vətəndaşlarının sayı 1 milyon 193 min 589, Qır-

ğızıstan vətəndaşlarının sayı 671 min 716, Qazaxıstan vətəndaşlarının sayı 615 min 190, Moldova vətəndaşlarının sayı 561 min 155, Ermənistan vətəndaşlarının sayı 492 min 278, Belarus vətəndaşlarının sayı 377 min 617, Türkmənistan vətəndaşlarını sayı isə 27 min 240 nəfərdir. Bundan başqa, Federal Miqrasiya Xidmətində 335 min 156 Almaniya vətəndaşı qeydiyyatdan keçib. Rusiyadakı Azərbaycan vətəndaşlarının əksəriyyəti (68,7%) kişilərdir.

ÜMUMİ NİKAHLAR ARASINDA QOHUM NİKAHLAR 60-80 FAİZ TƏŞKİL EDİR

“Azərbaycanın bir sıra regionlarında ümumi nikahlar arasında qohum nikahların faizi 60-80 faizi keçir; bu isə irsi xəstəliklərin yaranması ehtimalını artırır”

Lent.az-ın məlumatına görə, bunu Respublika Diaqnostika Mərkəzinin genetik, professor Elxan Rəsulov deyib. Professor bildirib ki, bütün bunlar hələ də əhalinin maarifləndirilməsi sahəsində görüləsi çox işlərin olmasından xəbər verir. E. Rəsulovun sözlərinə görə, qohum nikahlar zamanı genetik xəstəliklərə növbəti nəsildə təsadüf olunması riski qeyri-qohum nikahlarla müqayisədə 25-30 dəfə artır: “Bu baxımdan genetik müayinələr ölkə üçün xüsusilə vacibdir. Əgər Azərbaycanda əhalinin kifayət qədər maarifləndirilməsinə nail olsaq, müəyyən irəliləyişlər əldə etmək olar. Hazırda bu istiqamətdə işlər görülür, proqramları həyata

keçirmək üçün laborator baza yaradılır. Respublika Diaqnostika Mərkəzində də genetik laboratoriya fəaliyyət göstərir. Burada yenidoğulmuşların neonatal skriningi, ailə qurmaq istəyənlərin genetik müayinəsi, dölün ana bətnində prenatal diaqnostikası və genetik çatışmazlıqların müayinəsi həyata keçirilir”.

Genetik onu da qeyd edib ki, hər bir insan 5-7 irsi xəstəliyin daşıyıcısıdır. Onun sözlərinə görə, əgər ailə qurmaq istəyən gənclərin hər ikisində eyni xəstəliyin daşıyıcılığı olarsa, bu zaman xəstə uşaq doğulma ehtimalı 25 faizdir. Yəni 4 uşaqdan biri xəstə doğula bilər.